KNO.430.004.2018
Nr ewid. 175/2018/P/18/024/KNO

Informacja o wynikach kontroli

KSZTAŁCENIE I DOSKONALENIE ZAWODOWE TRENERÓW SPORTU WYCZYNOWEGO

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

MISJĄ
Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJĄ
Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli
Kształcenie i doskonalenie zawodowe trenerów sportu wyczynowego

Dyrektor Departamentu Nauki,
Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Piotr Prokopczyk

Akceptuję:
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

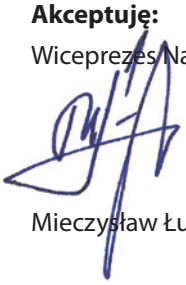

Mieczysław Łuczak

Zatwierdzam:
Prezes Najwyższej Izby Kontroli

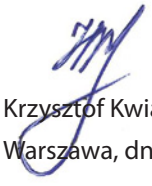

Krzysztof Kwiatkowski
Warszawa, dnia 29.V.2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ 4

1. WPROWADZENIE 5

2. OCENA OGÓLNA 8

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI 10

4. WNIOSKI 16

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI 17

5.1. organizacja i Efekty doskonalenia zawodowego trenerów sportu realizowanego przez Ministra Sportu i Turystyki 17
5.2. organizacja i Efekty doskonalenia zawodowego trenerów realizowanego przez polskie związki Sportowe 22
5.3. Organizacja i Efekty kształcenia trenerów w Akademiach wychowania fizycznego 29

6. ZAŁĄCZNIKI 44

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe 44
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych 47
6.3.
6.4. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności 56
6.5. Wyniki odpowiedzi uzyskane od polskich związków sportowych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK 48
6.6. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli 52
6.7. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli 53
6.8. Opinia Prezesa NIK do stanowiska Ministra 54

Zdjęcie na okładce:
© flucas – stock.adobe.com

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

AWF	Akademia Wychowania Fizycznego;
AT	Akademia Trenerska[1];
IS	Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy działający na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych[2]. Status państwowego instytutu badawczego został nadany IS przez Radę Ministrów[3];
Minister SiT	Minister Sportu i Turystyki;
MSiT	Ministerstwo Sportu i Turystyki;
Ustawa o sporcie	Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie[4];
Ustawa o NIK	Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[5];
Psw	Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym[6];
PRS 2020	Program Rozwoju Sportu do roku 2020[7];
Ustawa deregulacyjna	Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów[8];
SRKS	Sektorowa Rama Kwalifikacji w Sporcie[9];
pzs	polski związek sportowy;
Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni	Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 29 Psw jest to wydział lub inna jednostka organizacyjna uczelni określona w statucie, prowadzącą, co najmniej jeden kierunek studiów, studia doktoranckie lub badania, co najmniej w jednej dyscyplinie naukowej;
Studia pierwszego stopnia	Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 7 Psw jest to forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji pierwszego stopnia;
Dokształcać się	Uzupełnić swoje wykształcenie[10];
Doskonalić się	Doskonalić samego siebie, zdobywać coraz większe umiejętności w jakiejś dziedzinie[11];

1 Minister Sportu i Turystyki od 2011 r. realizuje projekt pn. „Organizacja i prowadzenie Akademii Trenerskiej", którego głównym celem jest podnoszenie poziomu wiedzy, umiejętności teoretycznych i praktycznych trenerów oraz kompetencji społecznych trenerów w drodze edukacji poza formalnej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju umiejętności przełożenia zdobytej wiedzy na praktykę zawodową.

2 Dz. U. z 2018 r. poz. 736, ze zm.

3 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2015 r. w sprawie nadania Instytutowi Sportu w Warszawie statusu państwowego instytutu badawczego (Dz. U. poz. 1847).

4 Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, ze zm.

5 Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.

6 Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.

7 Uchwała nr 150 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Sportu do roku 2020" (M.P. poz. 989).

8 Dz. U. poz. 829.

9 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dni 21 czerwca 2017 r. w sprawie Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sektorze sport (Dz. U. poz. 1268).

10 „Uniwersalny słownik języka polskiego" pod redakcją prof. Stanisława Dubisza, tom 1 A-G, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, str. 645.

11 Jw., str. 672.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy istniejący system kształcenia i doskonalenia trenerów sportu wyczynowego zapewnia wykwalifikowaną kadrę?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy Minister Sportu i Turystyki określił politykę dotyczącą kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego?
2. Czy polskie związki sportowe zatrudniają trenerów sportu wyczynowego zgodnie z obowiązującym prawem, w tym, w szczególności z ustalonym poziomem wiedzy?
3. Czy środki przekazane polskim związkom sportowym na trenerów sportu wyczynowego zostały wydatkowane prawidłowo?
4. Czy istnieje współpraca pomiędzy AWF a związkami sportowymi dotycząca kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportowych i jakie są efekty tej współpracy?

Jednostki kontrolowane

Ministerstwo Sportu i Turystyki, Instytut Sportu, sześć akademii wychowania fizycznego, sześć polskich związków sportowych.

Okres objęty kontrolą

Lata 2015–2018 (do dnia 30 września) działalność.

Ustawa deregulacyjna wprowadziła m.in. zmianę w ustawie o sporcie, która spowodowała, że od 2013 r. zawód trenera sportu przestał być zawodem wymagającym nabywania uprawnień. Do dnia wejścia w życie ustawy deregulacyjnej, tj. do 22 sierpnia 2013 r. w Polsce obowiązywały trzy stopnie trenerskie w sporcie wyczynowym: trener klasy drugiej, trener klasy pierwszej oraz trener klasy mistrzowskiej. Aby uzyskać poszczególne stopnie trenerskie należało spełnić następujące wymagania:

- trenerem klasy drugiej mogła być osoba, która:
  - ukończyła studia wyższe w obszarze kształcenia umożliwiającym uzyskanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności trenerskich lub
  - posiadała przez okres co najmniej 2 lat, tytuł instruktora sportu ze specjalnością w danym sporcie i ukończyła studia podyplomowe w obszarze kształcenia umożliwiającym uzyskanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności trenerskich, lub
  - posiadała, przez okres co najmniej 2 lat, tytuł instruktora sportu ze specjalnością w danym sporcie, posiada co najmniej świadectwo dojrzałości oraz ukończyła specjalistyczny kurs na stopień trenera drugiej klasy i zdała egzamin końcowy;
- trenerem klasy pierwszej mogła być osoba, która:
  - posiadała co najmniej świadectwo dojrzałości,
  - posiadała co najmniej trzyletni staż pracy trenerskiej ze stopniem trenera klasy drugiej,
  - posiadała udokumentowany dorobek w pracy szkoleniowej,
  - ukończyła specjalistyczny kurs na stopień trenera klasy pierwszej i zdała egzamin końcowy;
- trenerem klasy mistrzowskiej:
  - ukończyła studia wyższe,
  - posiadała co najmniej dwuletni staż pracy trenerskiej ze stopniem trenera klasy pierwszej,
  - posiadała udokumentowany dorobek w pracy szkoleniowej,
  - ukończyła specjalistyczny kurs na stopień trenera klasy mistrzowskiej i zdała egzamin końcowy.

Do 22 sierpnia 2013 r. organem wiodącym w sprawach nadawania uprawnień trenerskich w Polsce był minister właściwy do spraw kultury fizycznej, tj. Minister Sportu i Turystyki. Na podstawie art. 41 ust. 16 ustawy o sporcie (w brzmieniu obowiązującym do 22 sierpnia 2013 r.) Minister Sportu i Turystyki był zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia: szczegółowych warunków uzyskiwania tytułów trenera i instruktora sportu; szczegółowych warunków uzyskiwania zgody na prowadzenie kursu, w tym rodzajów dokumentów niezbędnych do uzyskania tej zgody oraz wzoru wniosku o zatwierdzenie kursu; warunków kadrowych i organizacyjnych, koniecznych dla prawidłowego prowadzenia kursu; minimalnych wymogów, jakim powinien odpowiadać program kształcenia; dokumentów stwierdzających posiadanie tytułów trenera i instruktora sportu, wzorów tych dokumentów, podmiotów obowiązanych do ich wydawania oraz podmiotów obowiązanych do prowadzenia ewidencji tych dokumentów – biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia najwyższego poziomu kształcenia.

Do dnia 22 sierpnia 2013. r. warunki niezbędne do uzyskania tytułu trenera w sporcie zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w sporcie[12].

Infografika nr 1
System kształcenia trenerów sportu w Polsce przed deregulacją

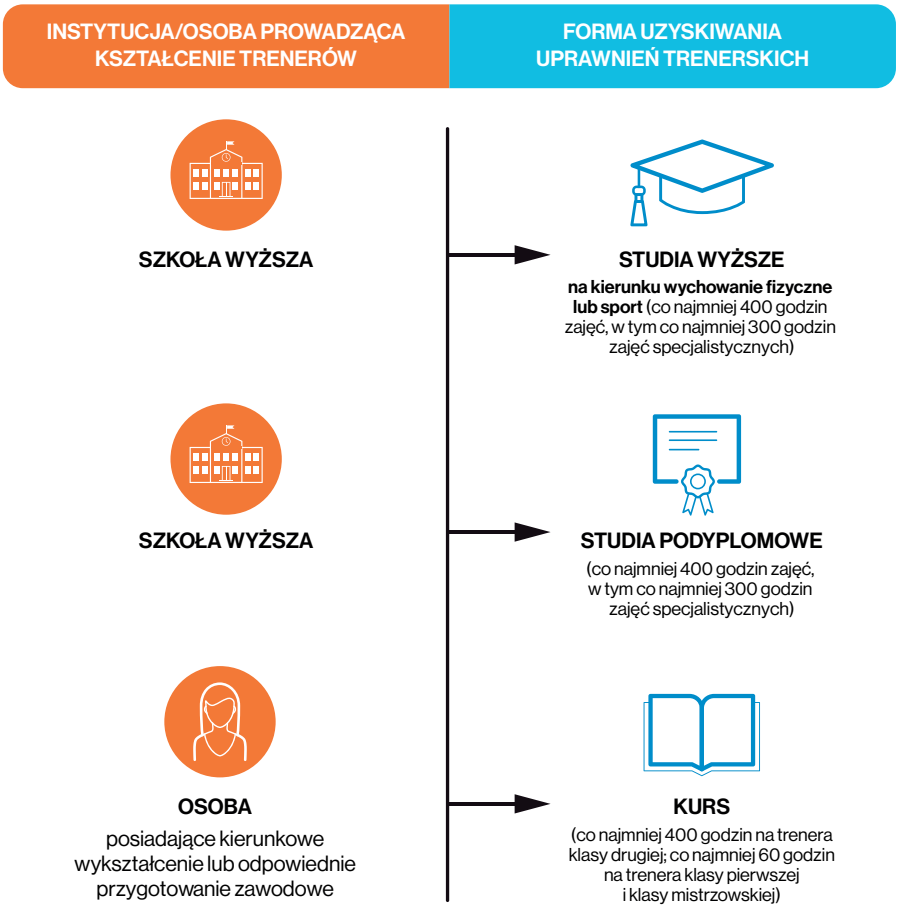

Źródło: Opracowanie własne NIK.

Od dnia 23 sierpnia 2013 r., zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o sporcie, zorganizowane zajęcia w zakresie sportu w związku sportowym oraz w klubie sportowym uczestniczącym we współzawodnictwie organizowanym przez polski związek sportowy może prowadzić wyłącznie trener lub instruktor sportu w rozumieniu ustawy, czyli osoba która:

- ukończyła 18 lat,
- posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe,
- posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, o którym mowa w art. 46-50, lub określone w rozdziale XIX, XXIII, z wyjątkiem art. 192 i art. 193, rozdziale XXV i XXVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny[13].

[12] Dz. U. Nr 44 poz. 233. Uchylone z dniem 23 sierpnia 2013 r

[13] Dz. U. z 2018 r. poz. 1600.

Oznacza to niemal całkowite „otwarcie” zawodu trenera dla wszystkich osób dorosłych spełniających ww. uregulowania ustawowe. Od 2013 r. za nadawanie uprawnień trenerskich odpowiadają polskie związki sportowe właściwe dla danego sportu. Minister Sportu i Turystyki w Programie Rozwoju Sportu do roku 2020 zauważył potrzebę podnoszenia kwalifikacji w sporcie, m.in. w wyniku zdiagnozowania braku wystarczających kompetencji trenerów pracujących w sporcie wyczynowym. W Programie tym wskazano, że proces podnoszenia kwalifikacji trenerów, w szczególności pracujących z kadrą narodową w sportach olimpijskich, powinien być realizowany systemowo, w tym przy wykorzystaniu rozwiązań scentralizowanych. Odpowiedzialność za ten proces powinna spoczywać na administracji rządowej, jak i na polskich związkach sportowych, w ramach wymiany dobrych praktyk i dokształcania zawodowego trenerów. Polskie związki sportowe powinny wprowadzić autonomiczne systemy licencyjne. Kształcenie ustawiczne mogłoby stanowić wymóg dla podtrzymania uzyskanych uprawnień.

2. OCENA OGÓLNA

System kształcenia i doskonalenia trenerów sportu wyczynowego nie zapewniał w pełni wykwalifikowanej kadry trenerskiej

Funkcjonujący w latach 2015–2018 system kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego nie zapewniał w pełni wykwalifikowanej kadry trenerskiej, pomimo wzrostu liczby zatrudnionych trenerów. Wynikało to z niewystarczającej współpracy pomiędzy akademiami wychowania fizycznego a polskimi związkami sportowymi w zakresie kształcenia przyszłych trenerów i instruktorów sportu, a także było następstwem rozwiązań wprowadzonych od sierpnia 2013 r. ustawą deregulacyjną. Ustawa ta pozwoliła na obniżenie wymagań dotyczących wykształcenia koniecznego do uzyskania uprawnień trenera czy instruktora sportu – z wyższego na średnie. Zrezygnowano w niej również – w przypadku trenera – z obowiązku ukończenia kursu specjalistycznego.

Działania Ministra Sportu i Turystyki koncentrowały się przede wszystkim na finansowaniu doskonalenia zawodowego trenerów pomimo, że polityka Ministra w tym zakresie, zgodnie z Programem Rozwoju Sportu do roku 2020, powinna być realizowana systemowo przy wykorzystaniu rozwiązań scentralizowanych.

W trakcie prac nad projektem ustawy deregulacyjnej Minister Sportu i Turystyki nie odniósł się merytorycznie do nowych zasad uzyskiwania kwalifikacji trenera i instruktora sportu. Nie przeprowadził też konsultacji wewnątrzresortowych i nie zasięgał opinii polskich związków sportowych, i uczelni wyższych. W ocenie NIK, przy tak istotnych zmianach Minister powinien wyrażać w tej kwestii stanowisko po zasięgnięciu opinii całego środowiska sportowego oraz zabiegać o prawidłowy kształt systemu kwalifikowania trenerów mając na względzie szeroko rozumiane dobro zawodników, w tym bezpieczeństwo ich zdrowia, na każdym etapie rozwoju kariery.

Infografika nr 2
Wymagania potrzebne do uzyskania uprawnień trenerskich/instruktorskich

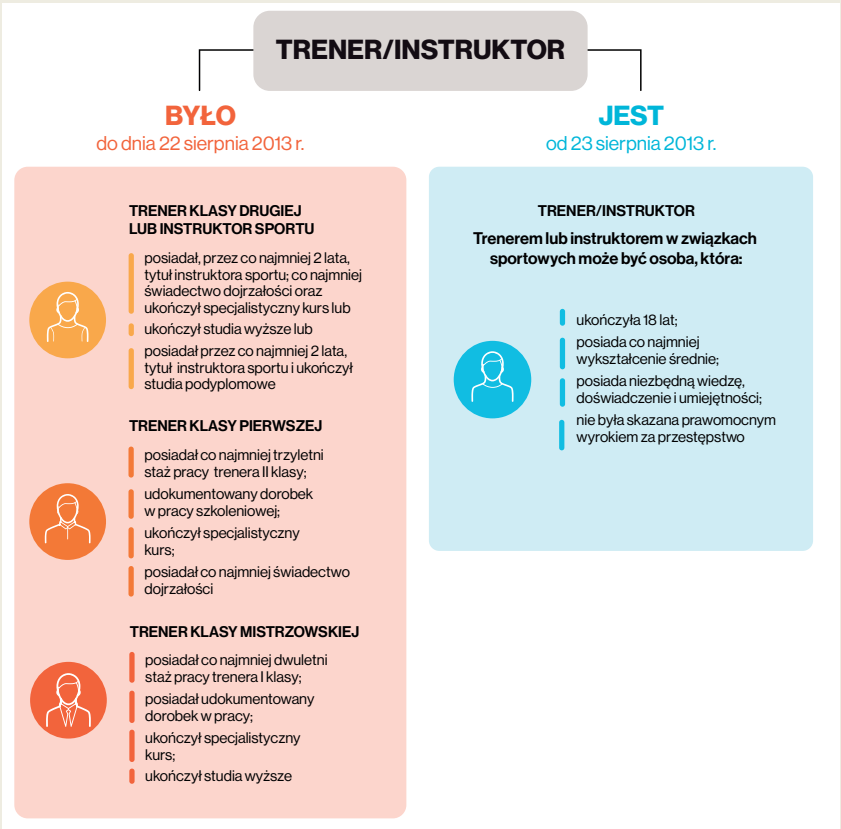

Źródło: Opracowanie własne NIK.

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia współpracę Ministra z polskimi związkami sportowymi na rzecz upowszechniania i wdrożenia przez związki autonomicznych systemów nadawania kwalifikacji trenerskich, które zostały opracowane w niemal wszystkich związkach w sportach olimpijskich jako odpowiedzialna reakcja na ustawę deregulacyjną. Natomiast aktywna współpraca Ministra z akademiami wychowania fizycznego w zakresie kształcenia trenerów została podjęta dopiero w maju 2018 r., kiedy to rozpoczęto działania w celu włączenia akademii w system nadawania kwalifikacji trenerskich w sporcie.

Minister Sportu i Turystyki rzetelnie przyznawał środki na dofinansowanie zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich. W latach 2015–2017 polskim związkom sportowym przekazano ok. 400 mln zł na realizację ww. zadań. Związki sportowe prawidłowo wydatkowały środki przeznaczone na wynagrodzenia trenerów sportu, a Minister prawidłowo i rzetelnie zweryfikował złożone przez te związki sprawozdania z realizacji 97% umów. W ocenie NIK Minister nieprawidłowo rozliczał poszczególne etapy realizacji „Akademii Trenerskiej", a Instytut Sportu nieterminowo i nierzetelnie przedstawiał sprawozdania z realizacji ww. „Akademii". Minister nie weryfikował też czy trenerzy kadry narodowej uczestniczyli w 2017 r. w obowiązkowych zajęciach „Akademii Trenerskiej".

Współpraca akademii wychowania fizycznego z polskimi związkami sportowymi, po wprowadzeniu zmian w zawodzie trenera polegających m.in. na obniżeniu wymaganego wykształcenia do wykształcenia średniego, ograniczała się do prowadzenia kursów lub studiów podyplomowych w ramach doskonalenia zawodowego trenerów. Współpraca ta nie dotyczyła więc tworzenia programów studiów w ramach specjalizacji trenerskich. Co trzeci absolwent AWF ze specjalizacją trenerską w sportach olimpijskich ukończył szkolenie bez porozumienia AWF z właściwym związkiem sportowym, co zdaniem NIK może niekorzystnie wpływać na jakość uzyskanych kwalifikacji przez przyszłych trenerów sportu wyczynowego.

W latach akademickich 2014/2015–2016/2017 liczba absolwentów AWF ze specjalizacją trenerską zmalała o około 13%. W ocenie NIK istnieje ryzyko, że w najbliższych latach może zabraknąć wykwalifikowanej kadry trenerskiej w sporcie wyczynowym. Natomiast liczba trenerów w kontrolowanych związkach wzrosła o 12%, co może być m.in. efektem obniżenia wymaganego wykształcenia z wyższego do średniego. Po wejściu w życie przepisów ustawy deregulacyjnej Minister Sportu i Turystyki nie zdefiniował jaki poziom wiedzy, doświadczenia i umiejętności należy uznać za niezbędny do wykonywania zawodu trenera lub instruktora sportu. NIK zwraca uwagę, że to od sposobu ukształtowania autonomicznych systemów nadawania kwalifikacji trenerskich przez polskie związki sportowe zależą wymagania dotyczące szkolenia i doskonalenie zawodowego trenerów i instruktorów sportu. Funkcjonujący obecnie system nadawania kwalifikacji trenerskich, w ocenie NIK, stwarza ryzyko że wymogi kwalifikacyjne określone w sposób zbyt wymagający mogą skutkować ograniczeniem dostępu do zawodu trenera, natomiast określone zbyt liberalnie mogą powodować obniżenie jakości szkolenia w danej dyscyplinie sportu i stwarzać zagrożenie dla szeroko rozumianego dobra zawodników, w tym ich bezpieczeństwa i zdrowia.

W latach 2015–2018 polskie związki sportowe objęte kontrolą zatrudniały trenerów zgodnie z kwalifikacjami określonymi w ustawie o sporcie, a cztery z nich miały podpisane z akademiami wychowania fizycznego porozumienia o współpracy. Spośród 37 polskich związków sportowych w sportach olimpijskich, 33 z nich uznawały kwalifikacje trenerskie i instruktorskie uzyskane w ramach programu studiów[14].

[14] Informacje pozyskane w ramach kontroli oraz w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Polityka Ministra Sportu i Turystyki ograniczała się do finansowania doskonalenia zawodowego trenerów

Polityka Ministra Sportu i Turystyki w latach 2015–2018 (do 16 lipca) w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego ograniczała się do finansowania doskonalenia zawodowego trenerów. Działania Ministra koncentrowały się jedynie na finansowaniu tego doskonalenia pomimo, że polityka Ministra w tym zakresie, zgodnie z Programem Rozwoju Sportu do roku 2020, powinna być realizowana systemowo przy wykorzystaniu rozwiązań scentralizowanych. Jednakże, pomimo wskazania w ww. Programie trzech najważniejszych działań odnoszących się do kształcenia i doskonalenie zawodowego trenerów, dwa z nich miały charakter ogólny i nie przewidywały mierzalnych efektów. Powyższe dotyczyło działań związanych z upowszechnieniem w polskich związkach sportowych idei autonomicznych systemów licencyjnych opartych na potrzebie kształcenia ustawicznego oraz wprowadzeniem tzw. sektorowej ramy kwalifikacji w sporcie. Dla prowadzenia przedsięwzięć centralnych nakierowanych na podnoszenie kwalifikacji wśród trenerów kadry narodowej (trzecie działanie), określono – jako miernik – liczbę uczestników kursów w ramach kształcenia i doskonalenia kadr sportu wyczynowego. [str. 16–17]

Brak konsultacji wewnątrzresortowych w zakresie deregulacji

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w trakcie prac nad ustawą deregulacyjną Minister Sportu i Turystyki nie odniósł się merytorycznie do nowych zasad uzyskiwania kwalifikacji trenera lub instruktora sportu oraz nie przeprowadził konsultacji wewnątrzresortowych i nie zasięgał w tej kwestii opinii polskich związków sportowych, uczelni wyższych oraz Instytutu Sportu. Przy tak istotnych zmianach w zawodzie trenera i instruktora sportu, w ocenie NIK, ważnym byłoby, aby Minister Sportu i Turystyki zabiegał o jak najlepsze kwalifikacje trenerów, które są w interesie polskiego sportu oraz mając na względzie szeroko rozumiane dobro zawodników, w tym bezpieczeństwo ich zdrowia, na każdym etapie rozwoju kariery. Minister nie skorzystał w tej sprawie z wiedzy i doświadczenia środowisko sportowego. [str. 18]

Autonomiczne systemy licencyjne

Minister aktywnie współpracował z polskimi związkami sportowymi na rzecz upowszechnienia i wdrożenia idei autonomicznych systemów licencyjnych nadawania kwalifikacji trenerskich w sporcie. Na 40 polskich związków sportowych w sportach olimpijskich autonomiczne systemy licencyjne deklarowało 38. Na dzień 1 stycznia 2018 r. liczba licencjonowanych trenerów zatrudnionych w 37 polskich związkach sportowych w sportach olimpijskich[15] wynosiła 24 708 i w stosunku do 2015 r. – liczba trenerów wzrosła ponad dwukrotnie, tj. o 142% (z poziomu 10.201 osób w 2015 r.). [str. 15]

Brak współpracy Ministra Sportu i Turystyki z akademiami wychowania fizycznego

W latach 2015–2017 Minister nie współpracował z akademiami wychowania fizycznego w zakresie kształcenia trenerów. Było to m.in. efektem obniżenia w ustawie deregulacyjnej wymaganego wykształcenia (z wykształcenia wyższego do średniego) osób, które chciały zostać trenerem. Pozytywnie natomiast należy ocenić podjęcie tej współpracy w maju 2018 r. poprzez włączenie akademii w system kwalifikacji w sporcie. [str. 19]

[15] Dane uzyskane z 31 pzs na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK oraz z pzs objętych kontrolą.

W dniu 20 lipca 2018 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce[16]. Zgodnie z art. 464 ust. 3 tej ustawy Minister właściwy do spraw kultury fizycznej w uzgodnieniu z minister właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, po zasięgnięciu opinii senatu uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie sportu, może zlecić tej uczelni wykonanie określonego zadania w zakresie nauczania lub kształcenie kadr dla potrzeb sportu, zapewniając odpowiednie środki. Zatem przepis ten umożliwia Ministrowi Sportu i Turystyki od 1 października 2018 r. zlecanie publicznym uczelniom, w tym Akademiom Wychowania Fizycznego, zadań związanych z kształceniem trenerów w sporcie wyczynowym.

Prace nad sektorową ramą kwalifikacji

Minister czynnie uczestniczył w latach 2011–2017 w pracach nad Sektorową Ramą Kwalifikacji w sektorze Sport, co polegało m.in. na udziale przedstawicieli MSiT w pracach grupy roboczej ds. legislacji w zakresie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz współuczestniczeniu w pilotażowym programie wzorcowego opisu kwalifikacji w sporcie. [str. 18]

Przyznawanie środków przez Ministra Sportu i Turystyki i ich rozliczanie

Minister Sportu i Turystyki rzetelnie przyznawał środki budżetu państwa na dofinansowanie zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich. Na zadania te Minister przekazał polskim związkom sportowym w latach 2015–2017 łącznie kwotę 398 739,2 tys. zł, w tym 17% tej kwoty przeznaczono na wynagrodzenia kadry trenerskiej. W ww. okresie Minister Sportu i Turystyki prawidłowo rozliczał wynagrodzenia trenerów kadry narodowej dofinansowane z budżetu państwa.

Minister prawie we wszystkich (97%) przypadkach rzetelnie weryfikował sprawozdania z realizacji umów zawartych w latach 2015–2017 na dofinansowanie przygotowań zawodników kadry narodowej, w tym przeprowadzał kontrole realizacji umów m.in. w zakresie wynagrodzenia trenerów.

Minister Sportu i Turystyki realizował proces podnoszenia kwalifikacji przez dofinansowanie polskich związków sportowych i organizację Akademii Trenerskiej. [str. 17, 19–20]

Rosną wydatki związków sportowych na doszkalanie własnych trenerów

Na doszkalanie kadry trenerskiej polskie związki sportowe, które otrzymały z budżetu państwa dofinansowanie do przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowań i udziału w mistrzostwach świata i Europy, przeznaczyły w latach 2015–2017 łącznie 3314,2 tys. zł. Wydatki na ten cel w każdym roku wzrastały: w 2016 r. nastąpił wzrost o 28,3% w stosunku do 2015 r., a w 2017 r. nastąpił wzrost o 5,9% w stosunku do 2016 r. W ramach doszkalania trenerów związki sportowe zorganizowały łącznie 333 akcje szkoleniowe w latach 2015–2017. Zwiększyła się liczba działań szkoleniowych z 99 w 2015 r. do 115 w 2017 r.

Liczba trenerów biorących udział w szkoleniach organizowanych przez związki sportowe w latach 2015–2017 wyniosła łącznie 7915 osób i zwięk-

[16] Dz. U. poz. 1668.

szała się corocznie (z 2478 osób w 2015 r. do 2670 osób w 2017 r.). Przeciętnie każdy ze związków zorganizował i przeprowadził corocznie cztery szkolenia dla trenerów. W ocenie NIK, fakt przeznaczania przez związki sportowe coraz większych środków świadczy o dużej potrzebie doskonalenia ze strony trenerów. [str. 17–18]

Ponad 1/3 trenerów kadry narodowej nie uczestniczyła w zajęciach Akademii Trenerskiej

Minister nie weryfikował spełniania przez trenerów kadry narodowej obowiązku uczestnictwa w 2017 r. w zajęciach „Akademii Trenerskiej".

Na organizację Akademii Trenerskiej Minister wydatkował łącznie 1068,8 tys. zł. W szkoleniach Akademii w latach 2015–2017 wzięło udział łącznie 1.196 osób. Minister nie weryfikował spełniania przez trenerów kadry narodowej obowiązku uczestnictwa w 2017 r. w zajęciach Akademii. Ze sprawozdań złożonych przez Instytut Sportu wynika, że w przypadku siedmiu związków sportowych, które otrzymały dofinansowanie w 2017 r., 38,5% trenerów głównych kadry narodowej nie uczestniczyło w zajęciach Akademii Trenerskiej prowadzonych w 2017 r. Z ustaleń kontroli przeprowadzonych w polskich związkach sportowych wynika, że podstawową przyczyną nieuczestniczenia trenerów kadry narodowej w zajęciach Akademii jest kolizja terminów organizowanych szkoleń z terminami zgrupowań i zawodów sportowych. W ocenie NIK rozważenia wymaga, czy uczestnictwo trenerów kadry narodowej w zajęciach Akademii Trenerskiej powinno być obowiązkowe w sytuacji, gdy polskie związki sportowe corocznie zwiększają wydatki na dokształcanie trenerów. Należy przyjąć, że trenerzy kadry narodowej będą doskonalić się w ramach systemu doskonalenia zawodowego przyjętego przez właściwy polski związek sportowy. [str. 20]

Instytut Sportu nie w pełni prawidłowo realizował „Akademię Trenerską"

W ocenie NIK, Instytut Sportu w latach 2015–2017 nie w pełni prawidłowo zorganizował i przeprowadził zadanie publiczne pod nazwą „Akademia Trenerska", zlecone na podstawie umów zawartych z Ministrem Sportu i Turystyki w dniach 20 października 2015 r. i 31 sierpnia 2017 r., na które otrzymał z budżetu państwa środki w łącznej wysokości 1068,8 tys. zł. W toku realizacji zadania doszło do naruszeń postanowień umów zawartych przez Instytut z Ministrem Sportu i Turystyki. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niezgłoszeniu przez Instytut Sportu do Ministerstwa Sportu i Turystyki nowych wykładowców prowadzących zajęcia w ramach siedmiu szkoleń i konferencji (22% szkoleń ogółem) oraz na nieinformowaniu Ministra o wiedzy i doświadczeniu nowoangażowanych wykładowców Akademii Trenerskiej, co stwierdzono w przypadku trzech szkoleń Akademii (9%). W ocenie NIK nie spowodowało to jednak pogorszenia jakości przeprowadzonych szkoleń.

W dwóch etapach (z dziesięciu) Akademii Trenerskiej realizowanej w latach 2015–2016 oraz we wszystkich sześciu etapach realizacji Akademii Trenerskiej w 2017 r., Instytut Sportu wystawił faktury za poszczególne etapy niezgodnie z warunkami umów, tj. przed przyjęciem przez Ministerstwo Sportu i Turystyki sprawozdania z realizacji etapu i podpisaniem protokołu odbioru. W ocenie NIK naruszenie warunków umowy dotyczyło wprawdzie istotnych jej elementów, nie spowodowało jednak zwiększenia kosztów realizowanego zadania. [str. 19]

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Uprawnienia polskich związków sportowych dotyczące trenerów

Po wejściu w życie ustawy deregulacyjnej polskie związki sportowe są odpowiedzialne za nadawanie uprawnień trenerskich. Wszystkie skontrolowane związki wprowadziły w statutach uregulowania dotyczące nadawania uprawnień trenerskich. Po deregulacji zawodu trenera sportu i instruktora pięć[17] (85%) z sześciu skontrolowanych związków opracowało i przyjęło autonomiczne regulaminy nadawania uprawnień (licencji) trenerskich i instruktorskich.

Z informacji uzyskanych od 31 polskich związków sportowych nie objętych kontrolą wynika, że 90% tych związków opracowało i przyjęło autonomiczne regulaminy nadawania uprawnień trenerskich i instruktorskich. W ramach przyjętych regulaminów w 18 związkach sportowych przyjęto wielopoziomowe kategorie trenerskie, natomiast w 13 związkach przyznawano licencje trenerską w jednej kategorii. W sześciu (20%) związkach przyznawano licencje trenerską bezterminowo, a w pozostałych 25 związkach okres ważności licencji trenerskiej wahał się od jednego roku (sezonu) do pięciu lat.

Liczba trenerów w związkach sportowych objętych kontrolą wzrosła o 12%

Spośród sześciu skontrolowanych związków, w przypadku trzech, związek zorganizował i realizował system kształcenia trenerów w danym sporcie, a w przypadku dwóch, związek uznawał kwalifikacje trenerskie uzyskane przez trenera np. podczas studiów na AWF. Z informacji pozyskanych przez NIK od 31 polskich związków sportowych nieobjętych kontrolą wynika, że w dwóch przypadkach związek nie uznaje uprawnień trenerskich nabytych podczas studiów w Akademii Wychowania Fizycznego[18]. [str. 20-22]

Liczba trenerów sportu, którzy w skontrolowanych polskich związkach sportowych uzyskali kwalifikacje (licencje) trenera w latach 2015–2018 wzrosła. W stosunku do 2015 r. liczba licencjonowanych trenerów wzrosła w 2018 r. o 12%, co mogło być m.in. efektem obniżenia wymaganego wykształcenia z wyższego do średniego.

Minister Sportu i Turystyki nie zdefiniował poziomu wiedzy, doświadczenia i umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu trenera lub instruktora sportu. Od polskich związków sportowych i ich autonomicznych systemów nadawania kwalifikacji trenerskich zależą więc wymagania w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz rzeczywista dostępność do tego zawodu. Są oni bowiem przyszłymi pracodawcami trenerów czy instruktorów sportu.

[17] Polski Związek Narciarski, Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Lekkiej Atletyki, Polski Związek Piłki Siatkowej i Związek Piłki Ręcznej w Polsce.

[18] Dot. Polskiego Związku Jeździeckiego oraz Polskiego Związku Golfa.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Infografika nr 3

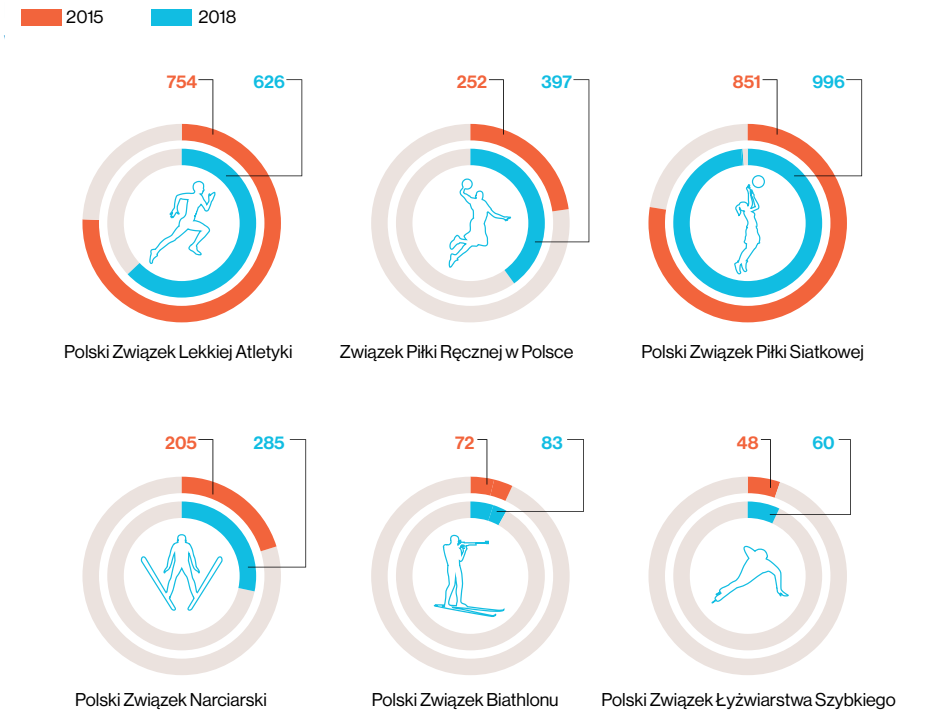

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

Cztery związki (60%) objęte kontrolą w ramach organizacji nadawania uprawnień trenerskich nawiązały współpracę ze szkołami wyższymi. [str. 23–24]

80% skontrolowanych pzs wprowadziła wymóg doskonalenia zawodowego trenerów

W czterech (80%) skontrolowanych związkach (na pięć, które przyjęły regulaminy nadawania licencji trenerskich) w regulaminach nadawania licencji wprowadzono wymóg systematycznego doskonalenia zawodowego trenerów.

Z informacji uzyskanych od 31 polskich związków sportowych nie objętych kontrolą wynika, że większość (52%) tych związków uwarunkowało przedłużenie licencji udziałem trenera w doskonaleniu zawodowym.

Połowa związków objętych kontrolą w latach 2015–2017 wydatkowała środki budżetu państwa na doszkalanie trenerów kadry narodowej. Wydatki tych związków na doszkalania kadry trenerskiej wzrosły w latach 2015–2017 o 100%. [str. 22–24]

Współpraca polskich związków sportowych z akademiami wychowania fizycznego

Wszystkie AWF objęte kontrolą zawarły z polskimi związkami sportowymi porozumienia/umowy dotyczące kształcenia lub doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego. Liczba związków sportowych w sportach olimpijskich, z którymi poszczególne AWF podpisały porozumienia kształtowała się od 15 do 19.

Po pięciu latach od deregulacji zawodu trenera i instruktora sportu, władze połowy skontrolowanych AWF krytycznie wypowiadają się o uwolnieniu zawodów trenera i instruktora sportu. Przede wszystkim podkreślają brak narzędzi do oceny jakości kompetencji osób wykonujących zawód trenera sportu. [str. 28–29]

Spośród 1458 absolwentów AWF ze specjalizacją trenerską – 462 absolwentów (31,7%) ukończyło specjalizację trenerską w danym sporcie olimpijskim bez zawarcia porozumienia dotyczącego współpracy szkoleniowej pomiędzy AWF a właściwym polskim związkiem sportowym. W ocenie NIK może to świadczyć o braku zapewnienia jakości kwalifikacji przyszłych trenerów sportu wyczynowego.

Co trzeci absolwent AWF ze specjalizacją trenerską w sportach olimpijskich ukończył szkolenie bez porozumienia z AWF

Nie wszystkie AWF objęte kontrolą przyjęły w ramach programu kształcenia (w ramach specjalizacji trenerskiej) obowiązek odbycia przez studenta praktyki zawodowej np. w klubie sportowym, co w ocenie NIK obniża jakość procesu kształcenia przyszłych trenerów.

Spośród sześciu skontrolowanych AWF – pięć uczelni prowadziło kształcenie lub dokształcanie zawodowe trenerów i instruktorów sportu poza programem studiów. Niemal wszystkie formy szkolenia (kursy i studia podyplomowe) przeprowadzone przez uczenie w latach akademickich 2014/2015–2017/2018 zostały zrealizowane w porozumieniu z właściwym polskim związkiem sportowym. Ukończyło je łącznie 408 osób (245 osób kursy trenerskie, a 163 osoby studia podyplomowe). [str. 28–32]

Liczba absolwentów w AWF objętych kontrolą ze specjalizacją trenerską w latach akademickich 2014/2015–2016/2017 spadła o 12,8%. W efekcie może to doprowadzić – w ciągu najbliższych kilku lat – do spełnienia się ryzyka braku wykwalifikowanej kadry trenerskiej w sporcie wyczynowym.

Spada liczba absolwentów AWF ze specjalizacją trenerską

Tabela nr 1
Liczba absolwentów w skontrolowanych AWF, którzy w latach akademickich 2014/2015–2016/2017 uzyskali kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich

Lp.	Liczba:	Rok akademicki			Razem	Wskaźniki	
		2014/2015	2015/2016	2016/2017		% [4:3]	% [5:3]
1.	absolwentów AWF, którzy uzyskali kwalifikacje trenera sportu	546	436	476	1458	79,9	87,2

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

Z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od 36 uczelni wyższych – innych niż akademie wychowania fizycznego – prowadzących w latach akademickich 2015/2016–2017/2018 kształcenie na kierunku wychowanie fizyczne lub sport wynika, że żadna z tych uczelni nie prowadziła studiów podyplomowych skierowanych do trenerów sportu wyczynowego. [str. 33–38]

4. WNIOSKI

Minister Sportu i Turystyki oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Podjęcie wzajemnej współpracy w zakresie opracowania planu działania na rzecz zwiększenia kompetencji i jakości pracy trenerów.

Minister Sportu i Turystyki

1. Rozważenie zlecania uczelniom wyższym, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz senatem uczelni prowadzącej kształcenie w zakresie sportu, wykonywanie określonych zadań w zakresie nauczania lub kształcenia kadr dla potrzeb sportu.
2. Rozważenie opracowania i wprowadzenia dobrych praktyk trenerskich w obszarze zapewniania zawodnikom bezpieczeństwa i zdrowia podczas treningów.

Rektorzy Akademii Wychowania Fizycznego oraz Prezesi zarządów polskich związków sportowych

Podjęcie wzajemnej ścisłej współpracy pomiędzy akademiami wychowania fizycznego a polskimi związkami sportowymi w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr trenerskich.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Organizacja i efekty doskonalenia zawodowego trenerów sportu realizowanego przez Ministra Sportu i Turystyki

Na dzień 1 stycznia 2018 r. liczba licencjonowanych trenerów zatrudnionych w 37 pzs w sportach olimpijskich wynosiła 24 708 osób i w stosunku do 2015 r. – liczba trenerów wzrosła ponad dwukrotnie, tj. o 242% (z poziomu 10 201 osób w 2015 r.).

Polityka Ministra Sportu i Turystyki dotycząca kształcenia i doskonalenia trenerów ograniczała się do finansowania tego doskonalenia.

Kierunki polityki Ministra Sportu i Turystyki dotyczące kształcenia i doskonalenia trenerów w sporcie wyczynowym zostały określone w przygotowanym przez Ministra i przyjętym przez Radę Ministrów w 2015 r. Programie Rozwoju Sportu do roku 2020 r. Jednakże faktycznie ograniczała się ona do finansowania doskonalenia zawodowego trenerów.

W PRS 2020 przyjęto m.in., że proces podnoszenia przez trenerów kwalifikacji w sporcie wyczynowym, w szczególności pracujących z kadrą narodową w sportach olimpijskich, powinien być realizowany systemowo, przy wykorzystaniu rozwiązań scentralizowanych. Do najważniejszych działań w tym zakresie zaliczono: prowadzenie przedsięwzięć centralnych nakierowanych na podnoszenie kwalifikacji wśród trenerów kadry narodowej, upowszechnianie w pzs idei autonomicznych systemów licencyjnych opartych na potrzebie kształcenia ustawicznego oraz wprowadzenie tzw. sektorowej ramy kwalifikacji w sporcie. W Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020 z maja 2016 r.[19], zostały określone jedynie efekty jednego z ww. działań, tj. prowadzenia przez Ministra przedsięwzięć nakierowanych na podnoszenie kwalifikacji przez trenerów kadry narodowej, poprzez przyjęcie jako wartość miernika liczby 455 uczestników kursów w ramach kształcenia i doskonalenia kadr sportu wyczynowego w 2016 r.

W latach 2015–2018 (do 22 czerwca) Minister Sportu i Turystyki na podstawie art. 29 ust. 1 i 7 ustawy o sporcie wprowadził i realizował trzy programy dofinansowania z budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich[20].

Otrzymane przez pzs środki mogły być przeznaczone m.in. na doszkalanie kadry szkoleniowej (trenerów).

---

[19] Dokument dostępny na stronie internetowej: www.msit.gov.pl/pl/sport/badania-i analizy/dokumenty-strategiczne/7563,Dokumenty-strategiczne.html.

[20] „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2015 roku" wprowadzony decyzją nr 13 Ministra SiT z dnia 5 grudnia 2014 r. (decyzja niepublikowana); „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2016 roku" wprowadzony decyzją nr 45 Ministra SiT z dnia 13 listopada 2015 r. (decyzja niepublikowana); „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2017 roku" wprowadzony decyzją nr 55 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 5 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Ministra SiT poz. 32, ze zm.); „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2018 r." wprowadzony decyzją nr 59 Ministra SiT z dnia 20 grudnia 2017 r. (Dz. Urz. Ministra SiT poz. 97).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W latach 2015–2017 z dofinansowania z budżetu państwa na przygotowania zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz na przygotowania i udział w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich skorzystało odpowiednio: 35, 35, 36 pzs. Na realizację tych przygotowań pzs wydatkowały łącznie 398 739,2 tys. zł, w tym odpowiednio: 119 654,3 tys. zł, 142 038,3 tys. zł, 137 046,6 tys. zł. W 2017 r. wydatki na ww. zadania wzrosły w stosunku do 2015 r. o 14,5%. Wysokość środków zaangażowanych w 2018 r. na ww. zadania wyniosła 102 538,2 tys. zł. Strukturę dofinansowania z budżetu państwa przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz na przygotowania i udział w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 2
Struktura dofinansowania z budżetu państwa wydatków na zadania związane z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich

Rok	Koszty bezpośrednie (w tys. zł)						Koszty pośrednie	Razem koszty
	Współzawodnictwo[1]	Szkolenie[2]	Wspomaganie[3]	Wynagrodzenia[4]	Inne[5]	Razem		
2015	29 754,1	28 746,3	14 568,3	20 114	13 614,3	106 797,1	12.857,2	119 654,3
2016	31 649,4	34 761,8	21 940,0	23 334,4	14 911,9	126 597,6	15 440,7	142 038,3
2017	28 459,8	34 356,1	23 817,7	24 383	14 816,0	125 832,6	11 214	137 046,6
Razem	**89 863,4**	**97 864,2**	**60 326,0**	**67 831,4**	**43 342,3**	**359 227,3**	**39 511,9**	**398 739,2**

1. Zawody krajowe, zawody zagraniczne, zawody mistrzowskie (ME i MŚ).
2. Zgrupowania i konsultacje krajowe, zgrupowania i konsultacje zagraniczne.
3. Doszkalanie kadry szkoleniowej, suplementy diety, odżywki itp., zakup i obsługa sprzętu sportowego, specjalistycznego, badania diagnostyczne/monitoring, składki do organizacji międzynarodowych.
4. Osobowy fundusz płac, bezosobowy fundusz płac/poza akcjami szkoleniowymi, działalność gospodarcza (kontrakt, usługi).
5. Stypendia sportowe, ubezpieczenia zawodników i trenerów, inne wyłącznie związane z bezpośrednią realizacją zadań po akceptacji Dyrektora Departamentu Sportu Wyczynowego.

Źródło: Ustalenia kontroli NIK

Minister Sportu i Turystyki prawie we wszystkich przypadkach rzetelnie weryfikował sprawozdania pzs z realizacji umów zawartych w latach 2015–2017 na dofinansowanie przygotowań zawodników kadry narodowej, w tym przeprowadzał kontrole realizacji umów m.in. w zakresie wynagrodzenia trenerów. Jednak w przypadku 3% zbadanych umów[21] przyjęto rozliczenia, pomimo że przekroczony został procentowy limit wydatków przeznaczony na koszty pośrednie (łączna kwota nieprawidłowości – 3,7 tys. zł).

W latach 2015–2017 wydatki pzs pokrywane ze środków budżetu państwa na szkolenie kadry trenerskiej rosły

W 2015 r. spośród 35 pzs, otrzymujących od Ministra SiT dofinansowanie na przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz na przygotowanie i udział w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich, 25 pzs, tj. 71,4%, które otrzymały dofinansowanie, wykazało wydatki na „doszkalanie kadry szkoleniowej".

[21] Trzy spośród 106 zawartych umów.

W 2016 r. wydatki na doszkalanie kadry trenerskiej wykazało 29 pzs (83%), a w 2017 r. – 25 pzs (70%).

Wydatki na doszkalanie kadry trenerskiej poniesione przez pzs w latach 2015–2017 wyniosły łącznie 3314,2 tys. zł. Wydatki te w każdym roku wzrastały i wyniosły odpowiednio: 910 tys. zł, 1167,7 tys. zł oraz 1236,4 tys. zł (w 2016 r. wzrost o 28,3% w stosunku do 2015 r., a w 2017 r. o 5,9% w stosunku do 2016 r.). W ciągu dwóch lat wydatki pzs na ten cel wzrosły o 26,4%.

Liczba przeprowadzonych przez pzs w latach 2015–2017 działań szkoleniowych wyniosła 99 w 2015 r., 119 w 2016 r. oraz 115 w 2017 r. Przeciętnie każdy z pzs, otrzymujących w latach 2015–2017 dofinansowanie z budżetu państwa na przygotowania zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz na przygotowania i udział w mistrzostwach świata i Europy, zorganizował i przeprowadził corocznie cztery szkolenia przeznaczone dla trenerów. Liczba trenerów biorących udział w szkoleniach organizowanych przez pzs w latach 2015–2017 wyniosła łącznie 7915 osób, w tym: w 2015 r. – 2478 osób, w 2016 r. – 2767 osób i w 2017 r. – 2670 osób. Wydatki na doszkalanie kadry trenerskiej w pzs w latach 2015–2018 przedstawiono w tabeli nr 3.

Tabela nr 3
Wydatki sfinansowane ze środków budżetu państwa w latach 2015–2017 na doszkalanie kadry trenerskiej w ramach realizacji przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy (w tys. zł)

Rok	Wydatki przeznaczone przez pzs na doszkalanie kadry trenerskiej (w tys. zł)	Liczba podjętych działań (szt.)	Liczba pzs organizujących doszkalanie trenerów (szt.)	Liczba pzs otrzymujących z budżetu państwa dofinansowanie (szt.)	% [4:5]
2015	910,1	99	25	35	71,4
2016	1167,7	119	29	35	82,9
2017	1236,4	115	25	36	72,2
Razem	**3314,2**	**333**	**79**	**106**	**74,5**

Źródło: Ustalenia kontroli NIK

Odpowiedzialnym za projekt ustawy deregulacyjnej w procesie legislacyjnym był Minister Sprawiedliwości. W toku prac rządowych Minister Sportu i Turystyki zgłosił dwie uwagi do proponowanych uregulowań w zakresie zawodu trenera i instruktora sportu i nie miały one charakteru merytorycznego.

Przed uchwaleniem ustawy deregulacyjnej Minister Sportu i Turystyki nie przeprowadził konsultacji resortowych w sprawie planowanej deregulacji zawodu trenera i instruktora sportu

Minister Sportu i Turystyki nie przeprowadził żadnych konsultacji resortowych w sprawie planowanej deregulacji zawodu trenera i instruktora sportu. Określił jedynie zakres konsultacji społecznych, które powinien przeprowadzić Minister Sprawiedliwości. Na etapie prac rządowych uwagi do projektu ustawy deregulacyjnej zgłosiły 43 podmioty, w tym m.in. 15 polskich związków w sportowych i Konferencja Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego. Podnoszono, m.in., że wprowadzenie ustawy może mieć

negatywne skutki postaci zagrożeni życia i zdrowia podopiecznych, tj. dzieci i młodzieży, Konferencja Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego wyraziła głęboką dezaprobatę wobec proponowanych uregulowań odnoszących się do zawodu trenera i instruktora sportu. Zdaniem NIK szerokie konsultacje przeprowadzone na etapie projektowanych zmian pozwoliłyby wyrazić stanowisko resortu w sprawie deregulacji zawodów trenera i instruktora sportu i wyjaśnić wątpliwości pojawiające się już w trakcie konsultacji społecznych prowadzonych przez Ministra Sprawiedliwości, a ponadto przygotować zainteresowane podmioty do nowych planowanych regulacji.

Pracownicy MSiT aktywnie uczestniczyli w pracach nad przyjęciem Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sporcie

Pracownicy MSiT brali czynny udział w pracach nad sektorową ramą kwalifikacji w sektorze sport. W latach 2014–2015 uczestniczyli w pracach grupy roboczej ds. legislacji w zakresie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, która przygotowała założenia do projektu ustawy.

Sektorowa Rama Kwalifikacji w Sporcie została włączona do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji z dniem 13 lipca 2017 r., tj. z dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sporcie. Od 2015 r. Instytut Badań Edukacyjnych wraz z Instytutem Sportu realizuje pilotażowy program wzorcowego opisu kwalifikacji w sporcie. Celem tego projektu jest przygotowanie wzorcowych opisów poszczególnych kwalifikacji w sporcie (np. trener klasy mistrzowskiej w piłce siatkowej) we współpracy z właściwym pzs. Spośród 25 podmiotów biorących udział w tym programie – 17 stanowiły pzs.

Do dnia zakończenia kontroli w MSiT, tj. do 16 lipca 2018 r. do Ministra SiT wpłynęło łącznie siedem wniosków o ustanowienie kwalifikacji rynkowej, w tym jednym z wnioskodawców był pzs w sporcie olimpijskim, tj. Polski Związek Tenisa Stołowego.

Spośród 40 pzs działających w sportach olimpijskich posiadanie autonomicznych systemów przyznawania licencji trenerskich zadeklarowało (na dzień 20 czerwca 2018 r.) 38 pzs.

Minister Sportu i Turystyki do 2018 r. nie współpracował z uczelniami wyższymi w zakresie kształcenia trenerów

W latach 2015–2017 Minister Sportu i Turystyki nie współpracował z akademiami wychowania fizycznego w zakresie kształcenia trenerów sportu wyczynowego. Było to m.in. efektem obniżenia w ustawie deregulacyjnej wymaganego wykształcenia osób, które chciały zostać trenerem (z wykształcenia wyższego do średniego). Dopiero w maju 2018 r. nastąpiło rozpoczęcie tej współpracy poprzez propozycję włączenia AWF w system kwalifikacji w sporcie.

Instytut Sportu nie w pełni prawidłowo zorganizował i przeprowadził zadanie publiczne pn. „Akademia Trenerska”

W ocenie NIK, Instytut Sportu w latach 2015–2017 nie w pełni prawidłowo zorganizował i przeprowadził zadanie publiczne pn. „Akademia Trenerska”, zlecone na podstawie umów zawartych z Ministrem Sportu i Turystyki w dniach 20 października 2015 r.[22] i 31 sierpnia 2017 r.[23], na które otrzymał z budżetu państwa środki w łącznej wysokości 1068,8 tys. zł. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niezgłoszeniu przez Instytut Sportu do Ministerstwa Sportu i Turystyki nowych wykładowców prowadzących

[22] Umowa nr 2015.140/40/BP/DSW.

[23] Umowa nr 2017.080/40/BP/DSW.

zajęcia w ramach siedmiu szkoleń i konferencji (22% szkoleń ogółem) oraz na nieinformowaniu Ministra o wiedzy i doświadczeniu nowoangażowanych wykładowców Akademii Trenerskiej, co stwierdzono w przypadku trzech szkoleń Akademii (9%). W ocenie NIK nie spowodowało to jednak pogorszenia jakości przeprowadzonych szkoleń.

Ponadto, Instytut Sportu z przekroczeniem terminu (10 i 23 dni) określonego w umowach na prowadzenie Akademii Trenerskiej złożył dwa sprawozdania końcowe z realizacji Akademii i w obu sprawozdaniach wykazał większą o 96 osób liczbę przeszkolonych trenerów w stosunku do liczby wynikającej z list obecności. W toku kontroli NIK, dyrektor Instytutu Sportu dokonał weryfikacji danych za lata 2015–2016 i w efekcie ustalił liczbę przeszkolonych osób.

W dwóch etapach (z dziesięciu) Akademii Trenerskiej realizowanej w latach 2015–2016 oraz we wszystkich sześciu etapach realizacji Akademii Trenerskiej w 2017 r., Instytut Sportu wystawił faktury za poszczególne etapy niezgodnie z warunkami umów, tj. przed przyjęciem przez Ministerstwo Sportu i Turystyki sprawozdania z realizacji etapu i podpisaniem protokołu odbioru. W ocenie NIK naruszenie warunków umowy dotyczyło wprawdzie istotnych jej elementów, nie spowodowało jednak zwiększenia kosztów realizowanego zadania.

Instytut Sportu realizując zadanie pn. „Akademia Trenerska" w 2017 r. niezgodnie z umową nie informował Ministra Sportu i Turystyki o miejscu i liczbie uczestników planowanego szkolenia na 30 dni przed jego terminem oraz nie wykazał w sprawozdaniu liczby odwiedzin strony internetowej prowadzonej dla Akademii Trenerskiej.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia dokonywanie, w ramach dobrych praktyk, przez Instytut Sportu oceny szkoleń Akademii Trenerskiej na podstawie ankiet wypełnianych przez uczestników szkoleń.

Instytut Sportu nieprawidłowo rozliczał wykonanie Akademii Trenerskiej

Efektem realizacji Akademii Trenerskiej przez Instytut Sportu było przeprowadzenie 32 szkoleń skierowanych do trenerów i kadry szkoleniowej polskich związków sportowych. W latach 2015–2016 w szkoleniach zorganizowanych w ramach Akademii Trenerskiej wzięło udział łącznie 589 trenerów, zaś w 2017 r. przeszkolono 408 trenerów. Ze szkoleń Akademii skorzystali trenerzy z 49 pzs-ów, w tym sportu niepełnosprawnych.

Minister Sportu i Turystyki realizował proces doskonalenia zawodowego trenerów sportu poprzez organizację Akademii Trenerskiej. Na to zadanie w latach 2015–2017 wydatkował łącznie 1068,8 tys. zł, a na 2018 r. zaplanował środki w wysokości 751 tys. zł (o 192,6% więcej niż w 2017 r.). Realizatorem Akademii Trenerskiej w latach 2015–2017 był Instytut Sportu. Minister Sportu i Turystyki nieprawidłowo rozliczał Akademię Trenerską prowadzoną przez Instytut Sportu w latach 2015–2016, co polegało na braku powołania komisji do odbioru tego zadania, sporządzaniu protokołów odbioru niezgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do umów na realizację Akademii Trenerskiej oraz rozliczenia realizacji jej trzech etapów niezgodnie z postanowieniami umowy, tj. przed wpływem do Ministerstwa sprawozdań z realizacji zadania. Dokonując rozliczenia

Akademii Trenerskiej w 2017 r., Minister Sportu i Turystyki w protokołach odbioru nie dokonał oceny uzyskanych efektów kształcenia prowadzonego w tej Akademii.

Minister Sportu i Turystyki nie weryfikował obowiązku uczestniczenia przez trenerów głównych kadry narodowej w zajęciach Akademii Trenerskiej

Minister Sportu i Turystyki nie weryfikował w sprawozdaniach przekazywanych przez Instytut Sportu, czy wszyscy trenerzy kadry narodowej uczestniczyli w 2017 r. w zajęciach Akademii Trenerskiej. Może to świadczyć o ryzyku niewystarczającego nadzoru Ministra nad realizacją celów przyjętych w programie dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich na 2017 r., tj. m.in. stworzenia zawodnikom kadry narodowej optymalnych warunków szkolenia. W załączniku do Programu dofinansowania obowiązującego w 2017 r. uregulowano, że trenerzy kadry narodowej mają obowiązek uczestniczyć w szkoleniach organizowanych w ramach Akademii Trenerskiej. Ze sprawozdań złożonych przez Instytut Sportu z realizacji Akademii Trenerskiej w 2017 r. wynika, że w przypadku siedmiu pzs[24], które otrzymały dofinansowanie w 2017 r., 38,5% trenerów głównych nie uczestniczyło w zajęciach Akademii Trenerskiej prowadzonych w 2017 r.

5.2. Organizacja i efekty doskonalenia zawodowego trenerów realizowanego przez polskie związki Sportowe

Po wejściu w życie ustawy deregulacyjnej pzs są odpowiedzialne za nadawanie uprawnień trenerskich

Skutkiem wejście w życie ustawy deregulacyjnej było przede wszystkim przejęcie przez pzs obowiązku nadawania uprawnień trenera i instruktora sportu w sporcie wyczynowym. Podstawowe zapisy dotyczące przyznawania uprawnień trenerskich pzs uregulowały w statutach zatwierdzonych przez Ministra Sportu i Turystyki.

Przykłady

- Polski Związek Lekkiej Atletyki

W statucie PZLA przyjęto, że do zadań związku należy w szczególności szkolenie i doskonalenie zawodowe trenerów i instruktorów sportowych oraz przyznawanie im licencji. Celem związku jest m.in. współdziałanie z odpowiednimi instytucjami w zakresie szkolenia oraz doskonalenia fachowego trenerów i instruktorów.

- Związek Piłki Ręcznej w Polsce

W statucie związku postanowiono m.in., że związek prowadzi szkolenie i doskonalenie kadr dla potrzeb piłki ręcznej, zwłaszcza sędziów, trenerów i instruktorów. W ramach zapewnienia jednolitości szkolenia i doskonalenia trenerów i instruktorów piłki ręcznej związek powołał Radę trenerów, do zadań której należało m.in. opracowywanie wytycznych do programów szkolenia trenerów i instruktorów oraz opiniowanie programów kształcenia kursowego na poszczególne stopnie trenerskie.

[24] Polski Związek Zapaśniczy, Polski Związek Kolarski, Polski Związek Szermierczy, Polski Związek Kajakowy, Polski Związek Pływacki, Polski Związek Towarzystw Wioślarskich, Polski Związek Żeglarski.

Po deregulacji zawodu trenera sportu i instruktora niemal wszystkie[25] (85%) skontrolowane pzs opracowały i przyjęły autonomiczne regulaminy nadawania uprawnień (licencji) trenerskich i instruktorskich. W przypadku jednego z pzs (Polskiego Związku Łyżwiarstwa Szybkiego) zrezygnowano z wprowadzenia odrębnej regulacji, ponieważ – zdaniem przedstawicieli związku – przepisy ustawy o sporcie wystarczająco regulowały tą kwestię. Skontrolowane pzs w różny sposób określiły nadawanie uprawnień trenerskich: trzy z nich wprowadziły wielopoziomowy system licencyjny, natomiast dwa z nich system jednopoziomowy. Dane z tego zakresu przedstawiono na poniższym rysunku.

85% skontrolowanych pzs ustanowiło autonomiczne systemy nadawania uprawnień (licencji) trenerskich

Infografika nr 4
Systemy licencyjne trenerskie w skontrolowanych pzs

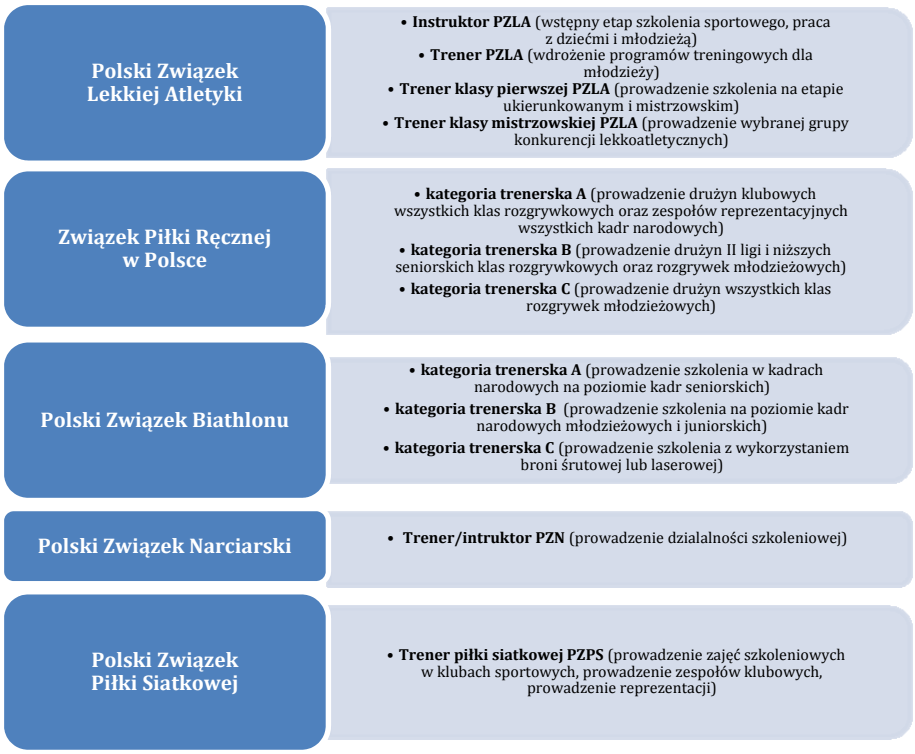

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

Spośród sześciu skontrolowanych pzs, w przypadku trzech, związek „samodzielnie”[26] zorganizował i realizował system kształcenia trenerów w danym sporcie, a w przypadku dwóch[27] związek uznawał kwalifikacje trenerskie uzyskane przez trenera np. podczas studiów na AWF.

[25] Polski Związek Narciarski, Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Lekkiej Atletyki, Polski Związek Piłki Siatkowej i Związek Piłki Ręcznej w Polsce.

[26] Polski Związek Lekkiej Atletyki, Polski Związek Piłki Siatkowej, Związek Piłki Ręcznej w Polsce.

[27] Polski Związek Narciarski, Polski Związek Biathlonu. Polski Związek Łyżwiarstw Szybkiego nie przyjął regulaminu nadawania licencji trenerskich.

Przykłady

- Polski Związek Lekkiej Atletyki

Związek opracował ramowe programy kursu na instruktora i trenera w celu jednolitego standardu kształcenia instruktorów i trenerów. Kształcenie odbywało się na kursie organizowanym przez PZLA lub podmiot wskazany przez PZLA, tj. uczelniami wyższymi, z którymi Związek zawarł porozumienie.

- Polski Związek Piłki Siatkowej

Uzyskanie uprawnień trenera piłki siatkowej Związku poprzedzone było kształceniem poprzez platformę internetową stanowiącą bazę wiedzy opracowanej przez pracowników dydaktycznych uczelni sportowych i trenerów klasy mistrzowskiej w piłce siatkowej (byłych trenerów kadry narodowej). W bazie znajduje się ok. 800 pytań, do których opracowano materiały dydaktyczne z zakresu anatomii, fizjologii i pedagogiki, teorii i treningu sportowego, przepisów gry, teorii i metodyki piłki siatkowej i siatkówki plażowej. Kształcenie kończyło się egzaminem przeprowadzanym w siedzibie PZPS w formie testu. Po zdaniu egzaminu osoba uzyskiwała dyplom „Trenera Piłki Siatkowej PZPS", który uprawniał do pracy w systemie rozgrywek PZPS we wszystkich kategoriach i klasach rozgrywkowych.

- Polski Związek Narciarski

Podstawą przyznawania licencji było ukończenie 18 lat, posiadanie dokumentu potwierdzającego odpowiednie kwalifikacje zawodowe, wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań oraz potwierdzenie, że kandydat nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Załącznikami do regulaminów licencyjnych były wnioski o przyznanie licencji trenera i instruktora, do których wnioskodawcy mieli obowiązek dołączyć m.in. dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji trenerskich oraz zaświadczenie lekarskie o zdolności do wykonywania obowiązków trenera/instruktora.

80% skontrolowanych pzs ustanowiło wymóg kształcenia ustawicznego przez trenerów

Z informacji pozyskanych przez NIK (w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK) w 31 pzs nieobjętych kontrolą wynika, że Polski Związek Golfa oraz Polski Związek Jeździecki nie uznawały uprawnień trenerskich nabytych podczas studiów w Akademii Wychowania Fizycznego.

W czterech (80%) pzs (na pięć skontrolowanych)[28] w regulaminach nadawania licencji wprowadzono wymóg systematycznego doskonalenia zawodowego trenerów. Z informacji pozyskanych przez NIK w 31 pzs nieobjętych kontrolą wynika, że w większości tych związków sportowych (16, tj. 51.6%) również wprowadzono wymóg systematycznego doskonalenia zawodowego trenerów.

W art. 41 ust. 3 pkt 4 ustawy o sporcie, uregulowano, że trenerem może być osoba, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, o którym mowa w art. 46–50, lub określone w rozdziale XIX, XXIII, z wyjątkiem art. 192 i art. 193, rozdziale XXV i XXVI ustawy Kodeks karny.

[28] Polski Związek Biathlonu (od dnia 12 września 2017 r.), Polski Związek Lekkiej Atletyki, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Związek Piłki Siatkowej. W regulaminie Polskiego Związku Narciarskiego nie uregulowano wymogu doskonalenia zawodowego trenerów.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Cztery[29] z pięciu, związków objętych kontrolą w różny sposób rozwiązały w uregulowaniach wewnętrznych sposób udokumentowania spełnienie przez trenera powyższego warunku.

Przykłady

- Związek Piłki Ręcznej w Polsce

Wszystkie osoby ubiegające się o licencje trenera piłki ręcznej, każdej kategorii zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1, § 7 ust. 1 pkt 1, § 6 ust. 1 pkt 2 Regulaminu wydawania licencji, były zobowiązane do przedstawienia informacji z Krajowego Rejestru Karnego, o nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne, wyszczególnione w art. 41 ust. 3 pkt 4 ustawy o sporcie. Od 29 czerwca 2015 r. Regulamin wydawania licencji (§ 11 ust. 3 pkt 2), nakładał na osoby ubiegające się o przedłużenie ważności licencji obowiązek złożenia oświadczenia w ww. zakresie. Wymóg przedstawienia informacji z Krajowego Rejestru Karnego dotyczył trenerów, którzy po raz pierwszy występowali o wydanie licencji trenerskiej i trenerów, którzy nie występowali o wydanie licencji w roku poprzednim lub mieli dłuższą przerwę (np. kilkuletnią) w pracy szkoleniowej.

- Polski Związek Piłki Siatkowej

Osoby podejmujące kształcenie poprzez platformę internetową zobowiązane były złożyć oświadczenie, że posiadają co najmniej średnie wykształcenie, mają ukończone 18 lat oraz nie były karane za przestępstwa, o których mowa w art. 46–50 lub określone w rozdziale XIX, XXIII, z wyjątkiem art. 192 i 193, rozdziale XXV i XXVI ustawy Kodeks karny. Brak powyższych oświadczeń uniemożliwiał podjęcie kształcenia oraz podejście do egzaminu i uzyskania uprawnień trenera piłki siatkowej PZPS.

W dwóch związkach (60%) stwierdzono nieprawidłowości w przyznawaniu trenerom licencji trenerskich. Polegały one na nieprzestrzeganiu wszystkich warunków określonych przez związek w regulaminie przyznawania licencji.

Przykłady

- Polski Związek Narciarski

Związek nie określił w swoich wewnętrznych uregulowaniach sposobu potwierdzania przez trenerów i instruktorów warunku określonego w art. 41 ust. 3 pkt 4 ustawy o sporcie. Prezes Związku w odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne podał, że do regulaminu licencyjnego dodano oświadczenie o niekaralności kandydata, lecz bez konieczności załączenia odpowiedniego zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego.

- Polski Związek Biathlonu

Do 11 wniosków o wydanie licencji trenerskich, złożonych w latach 2015–2018 (do dnia zakończenia kontroli), nie dołączono, a także kontrolującym nie okazano wymienionych poniżej, a wymaganych Regulaminami dokumentów:

– oświadczeń o niekaralności w czterech przypadkach (36,4% badanej próby),

– pisemnego zobowiązania do uczestnictwa w szkoleniach mających na celu podnoszenie kwalifikacji trenerskich w sześciu przypadkach (54,5%),

[29] Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Lekkiej Atletyki, Polski Związek Piłki Siatkowej i Związek Piłki Ręcznej w Polsce.

- kopii legitymacji uprawnionego do posługiwania się bronią w czterech przypadkach (36,4%),
- aktualnego na dzień składania wniosku, zaświadczenia lekarskiego o zdolności do wykonywania obowiązków trenera w sześciu przypadkach (63,6%)

Cztery[30] skontrolowane pzs (60%), w ramach nadawania uprawnień trenerskich nawiązały współpracę ze szkołami wyższymi.

Przykłady

- Polski Związek Lekkiej Atletyki

Głównym celem zawarcia umów z uczelniami wyższymi[31] była możliwość wzajemnego honorowania uprawnień trenerskich na podstawie wystawianych przez wszystkie strony dyplomów trenerskich i instruktorskich. W ramach zawartych porozumień Związek otrzymuje listy osób, które ukończyły studia i mają wydane prze te uczelnie dyplomy trenerskie i instruktorskie. Taka procedura pozwalała uznać dyplom/legitymację i wydać pierwszą licencję osobie, która się o nią ubiegała i chciała uczestniczyć w procesie szkoleń i współzawodnictwa organizowanego przez Związek.

- Polski Związek Piłki Siatkowej

W latach 2015–2018 PZPS nie nawiązał współpracy z żadną uczelnią wyższą. Związek wielokrotnie proponował uczelniom, szczególnie AWF współpracę szkoleniową mającą na celu przygotowanie do egzaminu na stopień trenera piłki siatkowej oraz podejmował działania w tym zakresie. W 2017 r. PZPS podjął uchwałę w sprawie obniżenia o 50% opłaty za uzyskanie tytułu trenera piłki siatkowej przez studentów AWF, którzy studiują specjalizację „piłka siatkowa". PZPS opracowało materiały szkoleniowe do przygotowania się do egzaminu na stopień trenera, które zostały bezpłatnie przekazane wszystkim AWF do dowolnego wykorzystania prze te uczelnie w ramach prowadzonej dydaktyki.

Liczba licencjonowanych trenerów w 2018 r. wzrosła o 12%

Liczba trenerów w skontrolowanych pzs, którzy posiadali licencje trenera w roku 2018 wzrosła o 12 % w stosunku do 2015 r. Dane z tego zakresu przedstawiono w poniżej tabeli.

Tabela nr 4
Liczba licencjonowanych trenerów w skontrolowanych pzs w latach 2015–2018*

Lp.	Liczba:	Rok				Wskaźniki		
		2015	2016	2017	2018	% [4:3]	% [5:3]	% [6:3]
1	licencjonowanych trenerów sportu	2182	2044	2107	2447	93,4	96,6	112,1

*Wg stanu na dzień 1 stycznia 2015 r., 2016 r., 2017 r. i 2018 r.

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

[30] Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Lekkiej Atletyki, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Związek Narciarski.

[31] PZLA zawarł cztery porozumienia z dziewięcioma uczelniami wyższymi.

Minister Sportu i Turystyki nie zdefiniował jednak poziomu wiedzy, doświadczenia i umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu trenera lub instruktora sportu. Od polskich związków sportowych i ich autonomicznych systemów nadawania kwalifikacji trenerskich zależą więc wymagania w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz rzeczywista dostępność do tego zawodu. Są oni bowiem przyszłymi pracodawcami trenerów czy instruktorów sportu.

Wydatki sześciu skontrolowanych pzs na wspomaganie procesu szkolenia zawodników kadry narodowej wzrosły w latach 2015–2017 o 165,8%. Dane z tego zakresu przedstawiono w poniższej tabeli.

Wydatki skontrolowanych pzs na wspomaganie procesu szkolenia zawodników kadry narodowej wzrosły niemal dwukrotnie

Tabela nr 5
Struktura dofinansowania z budżetu państwa wydatków na zadania związane z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich dla sześciu skontrolowanych pzs (w tys. zł)

Rok	Koszty bezposrednie (w tys. zł)						Koszty posrednie	Razem koszty [7+8]
	Współzawodnictwo	Szkolenie	Wspomaganie	Wynagrodzenie	Inne	Razem		
2015	7 390,40	10 657,9	2 935,3	7 606,8	5 930,6	34 521,0	4 567,8	39 088,8
2016	7 365,30	12 341,9	4 546,2	8 730,5	5 704,6	38 688,5	4 734,9	43 423,4
2017	7 881,10	14 405,6	7 802,5	10 762,0	4 778,8	45 630,1	3 536,2	49 166,3
RAZEM	**22 636,80**	**37 405,4**	**15 284,0**	**27 099,3**	**16 414,0**	**118 839,6**	**12 838,9**	**131 678,5**
2018 (plan)	7 237,80	10 705,8	2 341,5	10 688,3	3 247,5	34 220,9	3 904,1	38 125,0
Razem	**29 874,60**	**48 111,2**	**17 625,5**	**37 787,6**	**19 661,5**	**153 060,5**	**16 743,0**	**169 803,5**

Połowa związków objętych kontrolą w latach 2015–2017 wydatkowały ze środków budżetu państwa na dokształcenie trenerów w ramach realizacji programów przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy. Wydatki skontrolowanych pzs na doszkalanie kadry trenerskiej wzrosły w latach 2015–2017 o 100%. Systematycznie w ciągu trzech lat organizował doszkalanie własnej kadry trenerskiej Polski Związek Lekkiej Atletyki (łącznie 31 akcji szkoleniowych) oraz Związek Piłki Ręcznej w Polsce. W latach 2016–2017 doszkalanie trenerów organizował Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego (dziewięć akcji szkoleniowych). W przypadku Polskiego Związku Piłki Siatkowej, Polskiego Związku Narciarskiego i Polskiego Związku Biathlonu nie organizowano w latach 2015–2017 doszkalania trenerów ze środków budżetu państwa. Dane dotyczące liczby działań doszkalających przez skontrolowane pzs przedstawiono w poniższej tabeli.

Połowa skontrolowanych pzs wydatkowały środki budżetu państwa na doszkalanie kadry trenerskiej

Tabela nr 6
Środki budżetu państwa przeznaczone przez skontrolowane pzs w latach 2015–2018 (plan) na doszkalanie kadry trenerskiej w ramach realizacji przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy (w tys. zł)

Rok	Wydatki na doszkalanie z budżetu państwa	Liczba działań doszkalania kadry szkoleniowej	Związek organizujący doszkalanie
2015	163,0	15	PZLA, ZPRP
2016	142,4	21	PZLA, ZPRP, PZŁS
2017	326,5	27	PZLA, ZPRP, PZŁS
Razem	**631,9**	**63**	**X**
Plan 2018[32]	236,4	26	PZLA, ZPRP, PZŁS
Razem	**868,3**	**87**	**X**

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

W ramach dofinansowania ze środków budżetu państwa wydatków na przygotowania zawodników do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy, dofinansowane były wynagrodzenia trenerów. Udział procentowy trenerów kadry narodowej w skontrolowanych pzs, których wynagrodzenia były dofinansowane ze środków budżetu państwa w stosunku do wszystkich licencjonowanych trenerów pzs wynosił od 2,5% do ponad 30% i udział środków budżetowych w wynagrodzeniach trenerów wzrastał. Dane z tego zakresu przedstawiono na poniższym wykresie.

Infografika nr 5
Udział procentowy trenerów objętych dofinansowaniem z budżetu państwa w stosunku do wszystkich trenerów pzs w latach 2015 i 2018

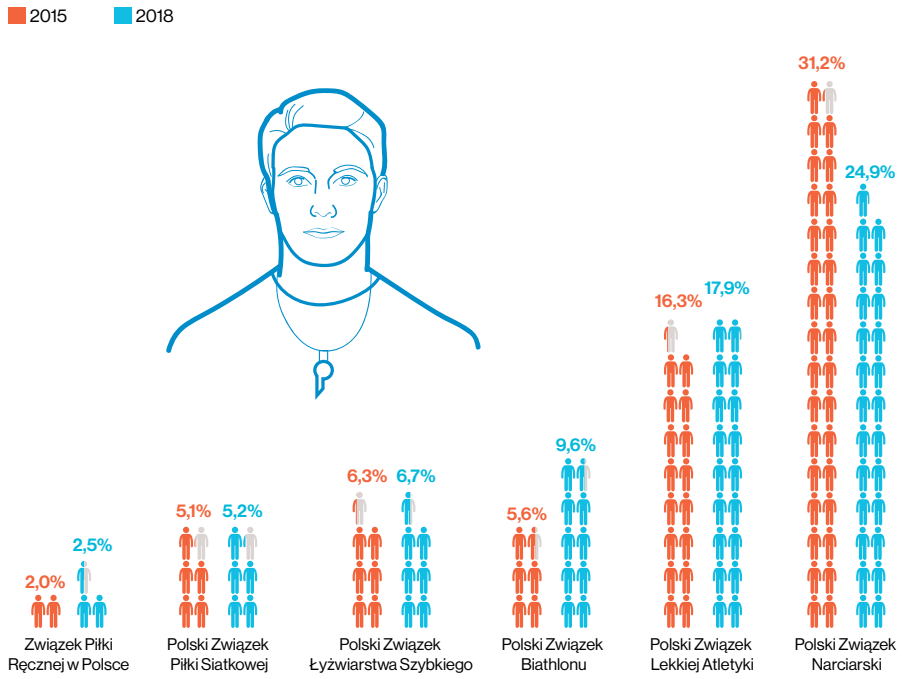

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

[32] W 2018 r. działania doszkalające trenerów zaplanowały: Polski Związek Lekkiej Atletyki, Związek Piłki Ręcznej w Polsce oraz Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego.

W połowie[33] z sześciu skontrolowanych pzs, trenerzy kadry narodowej, których wynagrodzenie było dofinansowywane ze środków budżetu państwa nie uczestniczyli w 2017 r. w obowiązkowych zajęciach Akademii Trenerskiej.

Przykłady

- Polski Związek Lekkiej Atletyki

W 2017 r. spośród 45 trenerów - 29 (64,4%) nie uczestniczyło w szkoleniach organizowanych w ramach Akademii Trenerskiej. Wiceprezes Związku wyjaśnił m.in., iż część trenerów kadry nie mogła uczestniczyć w szkoleniach Akademii, ponieważ ustalone terminy zgrupowań organizowanych przez PZLA pokrywały się z terminami szkoleń, a zmiana terminów zgrupowań była niemożliwa.

- Związek Piłki Ręcznej w Polsce

Spośród czterech trenerów głównych kadry narodowej seniorów w zajęciach Akademii Trenerskiej w 2017 r. uczestniczył jeden (25%) trener, a w grupie asystentów trenera głównego w zajęciach uczestniczyło czterech (80%) spośród pięciu trenerów. Zdaniem wiceprezesa zarządu związku, najczęstszymi przyczynami nieuczestniczenia trenerów w zajęciach w Akademii Trenerskiej była ograniczona liczba miejsc przyznanych związkowi oraz pokrywające się terminy szkoleń ze zgrupowaniami treningowymi lub zawodami sportowymi.

W 1/3 sportów nie wykształcono trenerów

W przypadku 1/3 sportów[34] olimpijskich (właściwych polskich związków sportowych), które w latach 2015–2017 dofinansowywano w ramach programów przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy – na Akademiach Wychowania Fizycznego – nie kształcono trenerów wyspecjalizowanych do pracy szkoleniowej w określonym sporcie. W ocenie NIK świadczy to o niewystarczającej współpracy pomiędzy AWF a właściwymi polskimi związkami sportowymi. W efekcie powstaje ryzyko, że nastąpi brak wykwalifikowanych trenerów w tych sportach, jak również może mieć wpływ na potencjał zawodników reprezentujących Polskę we współzawodnictwie sportowym.

Wynagrodzenie trenerów kadry narodowej dofinansowane ze środków budżetu państwa nie przekraczały limitów określonych przez Ministra Sportu i Turystyki. Analiza stawek wynagrodzeń 56 trenerów w sześciu pzs objętych kontrolą w zakresie zgodności wysokości dofinansowania wynagrodzeń trenerów nie wykazała przekroczenia przez pzs stawek wynagrodzeń.

5.3. Organizacja i efekty kształcenia trenerów w akademiach wychowania fizycznego

Akademie Wychowania Fizycznego wprowadziły własne uregulowania celem zapewnienia jakości kształcenia trenerów

W związku z wejściem w życie ustawy deregulacyjnej, rektorzy wszystkich sześciu Akademii Wychowania Fizycznego, tj. w Warszawie, w Krakowie, w Katowicach, w Gdańsku, w Poznaniu i we Wrocławiu w dniu 5 lipca 2013 r. zawarli porozumienie w celu utworzenia stopni kwalifikacyjnych określających poziom kompetencji do prowadzenia działalności szkole-

[33] Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Związek Lekkiej Atletyki.

[34] Zapasy, podnoszenie ciężarów, badminton, rugby, łucznictwo, pięciobój nowoczesny, taekwondo, saneczkarstwo, bobsleje i skeleton, łyżwiarstwo figurowe i golf.

niowo-treningowej w sporcie. Potwierdzeniem posiadania kwalifikacji instruktora lub trenera są wydawane przez AWF legitymacje i dyplomy. Na mocy ww. porozumienia utworzono następujące stopnie kwalifikacyjne:
– instruktor sportu Akademii Wychowania Fizycznego w zakresie ... (dyscyplina sportu),
– trener sportu Akademii Wychowania Fizycznego w zakresie ... (dyscyplina sportu),
– certyfikowany trener sportu Akademii Wychowania Fizycznego w zakresie ... (dyscyplina sportu).

Kwalifikacje instruktora sportu Akademii Wychowania Fizycznego (w zakresie danego sportu) uzyskiwane są w drodze:

- ukończenia studiów w AWF na kierunku sport lub wychowanie fizyczne, obejmującą w ich programie specjalizację instruktora sportu, lub
- ukończenia kursu kwalifikacyjnego obejmującego 180 godzin zajęć programowych. Program kursu realizowany jest przez trenera sportu i zawiera 60 godzin zajęć w zakresie podstaw teoretycznych, 90 godzin zajęć w dyscyplinie kierunkowej oraz 30 godzin praktyki instruktorskiej w klubie sportowym.

Kwalifikacje trenera sportu Akademii Wychowania Fizycznego (w zakresie danego sportu) uzyskiwane są w drodze:

- ukończenia studiów w AWF na kierunku sport lub wychowanie fizyczne ze specjalnością trenerską w określonej dyscyplinie sportu, lub
- ukończenia kursu kwalifikacyjnego obejmującego 250 godzin zajęć programowych. Program kursu realizowany jest przez trenera sportu, co najmniej II klasy, lub certyfikowanego trenera AWF i zawiera 80 godzin zajęć w zakresie podstaw teoretycznych, 120 godzin zajęć w dyscyplinie kierunkowej oraz 50 godzin praktyki w klubie sportowym.

Kwalifikacje certyfikowanego trenera sportu Akademii Wychowania Fizycznego uzyskiwane są w drodze:

- ukończenia studiów w AWF na kierunku sport lub wychowanie fizyczne ze specjalnością ukończenia kursu certyfikacyjnego prowadzonego przez akademię oraz odpowiedni polski związek sportowy. Program kursu obejmuje 100 godzin zajęć programowych. Organizacja oraz program kursu określane są na podstawie dwustronnych porozumień zawieranych przez poszczególne akademie oraz odpowiedni pzs.

Rektorzy AWF na etapie prac rządowych negatywnie oceniali deregulację zawodów trenera i instruktora sportu

Wszyscy rektorzy skontrolowanych AWF na etapie prac rządowych negatywnie oceniali deregulację zawodu trenera i instruktora sportu. W toku prac legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów, rektorzy Akademii Wychowania Fizycznego w dniu 14 marca 2012 r. podjęli uchwałę, w której wyrazili głęboką dezaprobatę wobec proponowanych zapisów odnoszących się do zawodów instruktora i trenera sportu, a zwłaszcza proponowanych warunków kompetencyjnych „do pełnienia tego zawodu wystarczy wykształcenie średnie, (...) oraz posiadanie wiedzy w zakresie działalności instruktorskiej [trenerskiej] (niesprawdzanej formalnie)". Zdaniem rektorów AWF posiadanie wiedzy „w zakresie działalności instruktorskiej [trenerskiej]" powinno wynikać z faktu ukończenia kursów kwalifikacyjnych (dla potencjalnych

instruktorów) lub studiów wyższych różnego stopnia bądź studiów podyplomowych na kierunkach lub w obszarach związanych z kulturą fizyczną[35].

- Rektor Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu zwrócił m.in. uwagę, że czynności zawodowe trenera czy instruktora niemal w całości polegają na ingerencji w organizm, psychikę, zdrowie czy życie wychowanka. Zmiany jakie wywołują środki treningowe mają mieć pozytywny charakter. Jednak te same środki nieumiejętnie stosowane mogą mieć skutek wręcz odwrotny. Mogą degradować organizm i prowadzić do poważnych, często nieodwracalnych zmian. Wymogi jakie stawiane są przed kandydatami do pracy w sporcie należy uznać za co najmniej niewystarczające.
- W opinii Rektora Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, zawód trenera i instruktora z uwagi na ingerencję w sferę cielesną i psychiczną człowieka wymaga nie tylko wiedzy specjalistycznej, ale także stosowania norm etycznych, których przestrzeganie pozostawiono związkom sportowym. Wykonywanie zawodu trenera lub instruktora bez ingerencji państwa w sferę choćby minimalnych wymagań w zakresie wykształcenia i przygotowania do zawodu, bez ustalonego kodeksu etycznego i nadzoru nad jego przestrzeganiem może być instrumentem naruszenia praw odbiorcy usług.

Władze połowy skontrolowanych AWF krytyczne oceniają skutki deregulacji zawodu trenera

Po pięciu latach od deregulacji zawodu trenera i instruktora sportu, władze połowy skontrolowanych AWF krytycznie wypowiadają się o uwolnieniu zawodów trenera i instruktora sportu. Przede wszystkim podkreślają brak jest narzędzi do oceny jakości kompetencji osób wykonujących zawód trenera sportu.

Przykłady

- Zdaniem Rektora AWF w Katowicach „beztroskie" uwolnienie kształcenia w niektórych zawodach oddało kształcenie trenerów w ręce różnych podmiotów, które na zasadzie rynkowej, nadawały tylko dokument końcowy o wymyślonej nazwie, bo przecież nie kształciły, nie podnosiły kwalifikacji, zwłaszcza jeśli w dziedzinach praktycznych w ofercie rynkowej były kursy internetowe bez konieczności uczestnictwa w zajęciach (np. na pływalni). Dopiero po pieciu latach od deregulacji tworzy się opis kwalifikacji na poziomie ogólnopolskim, wskazując co powinien umieć i wiedzieć uczestnik kursu o określonej nazwie otrzymujący dokument jego ukończenia. W jego opinii Zintegrowany System Kwalifikacji, który obecnie powstaje, wraz z instytucjami certyfikującymi, powinien poprzedzać deregulacje zawodu, a stało się dokładnie odwrotnie.
- W opinii Rektora AWF w Krakowie, wprowadzone zmiany wpłynęły niekorzystnie na kompetencje trenerów sportu, ponieważ w wielu przypadkach zostały obniżone przez podmioty zewnętrzne standardy jakości kształcenia trenerów sportu.
- W opinii Rektora AWF w Poznaniu, pięcioletni okres obowiązywania nowych regulacji jest zbyt krótkim dla wydawania jednoznacznych ocen. AWF w Poznaniu jest uczelnią, której misją jest wyposażenie absolwentów (w tym przyszłych trenerów) w niezbędny zasób wiedzy z wielu dziedzin (rozwój biologiczny człowieka, anatomia, fizjologia wysiłku fizycznego, patofizjologia, czy biomechanika ruchu). Absolwenci pracują z osobami w różnym wieku, w tym z małymi dziećmi. Stąd też władze uczelni dążą do wpajania przyszłym opiekunom dzieci (także sportowców wyczynowych) wiedzy i umiejętności pozwalających na minimalizację zagrożeń

[35] legislacja.rcl.gov.pl/projekt/33823

związanych z aktywnością fizyczną; zagrożeń, które uniemożliwiłyby osiągnięcie znaczących wyników sportowych w sposób bezpieczny dla ich organizmu. AWF w Poznaniu krytycznie spogląda na dołączających do grupy dyplomowanych trenerów grona pasjonatów sportu, legitymujących się ukończeniem kilkudniowych kursów i szkoleń prowadzonych przez osoby o niesprawdzonych kompetencjach. Dwa lata temu w AWF w Poznaniu dyskutowana była idea stworzenia programu „Sprawdź kto trenuje Twoje dziecko" polegająca na stworzeniu bazy danych zawierającej nazwiska trenerów, którzy posiadają pełne kwalifikacje akademickie. Dyskusje nad tym programem zostały jednak zawieszone ze względu na nowe przepisy w zakresie ochrony danych osobowych.

Wszystkie AWF objęte kontrolą zawarły z pzs porozumienia/umowy dotyczące kształcenia lub doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego. Liczba pzs w sportach olimpijskich, z którymi AWF podpisały porozumienia kształtowała się od 15 do 19.

Dane dotyczące zawartych przez skontrolowane AWF w latach 2015–2018 porozumień przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 7
Wykaz pzs, z którymi skontrolowane AWF zawarły porozumienia/umowy na prowadzenie kształcenia trenerów sportu w sportach olimpijskich

Lp.	Uczelnia	Nazwa[36] pzs, z którym uczelnia zawarła umowę/porozumienie dotyczące kształcenia trenerów lub instruktorów w sporcie wyczynowym w dyscyplinach olimpijskich	Forma kształcenia trenerów
1.	AWF w Warszawie	PZP, PZJ, PZKol., PZSS, PZTS, PZŻ, PZB, PZT, PZHT, PZKaj., PZG, PZLA, PZN, PZKosz., PZTriathl., ZPRP	specjalizacja w ramach studiów I i II stopnia, kursy kwalifikacyjne
2.	AWF w Gdańsku	PZJ, PZKol., PZSS, PZTS, PZŻ, PZB, PZT, PZHT, PZKaj., PZG, PZP, PZLA, PZN, PZKosz., PZTriathl., ZPRP, PZJeź.	specjalizacja w ramach studiów I i II stopnia, kursy kwalifikacyjne
3.	AWF w Katowicach	PZP, PZJ, PZKol., PZSS, PZTS, PZŻ, PZB, PZT, PZHT, PZKaj., PZLA, PZN, PZKosz., ZPRP, PZSzerm., PZHL, PZBiathl., Śląski Okręgowy Związek Piłki Nożnej w Katowicach, Śląski Związek Piłki Siatkowej w Katowicach	specjalizacja w ramach studiów I i II stopnia, kursy kwalifikacyjne (z wyłączeniem PZP)
4.	AWF w Krakowie	PZP, PZJ, PZKol., PZSS, PZTS, PZŻ, PZB, PZT, PZHT, PZKaj., PZG, PZLA, PZN, PZKosz., ZPRP	specjalizacja w ramach studiów I i II stopnia, kursy kwalifikacyjne (z wyłączeniem PZP)
		PZTriathl.	kursy kwalifikacyjne

[36] PZP – Polski Związek Pływacki, PZJ – Polski Związek Judo, PZKol. – Polski Związek Kolarski, PZSS – Polski Związek Strzelectwa Sportowego, PZTS – Polski Związek Tenisa Stołowego, PZŻ – Polski Związek Żeglarski, PZB – Polski Związek Bokserski, PZT – Polski Związek Tenisowy, PZHT – Polski Związek Hokeja na Trawie, PZKaj. – Polski Związek Kajakowy, PZG – Polski Związek Gimnastyczny, PZLA – Polski Związek Lekkiej Atletyki, PZN – Polski Związek Narciarski, PZKosz. – Polski Związek Koszykówki, PZTriath. – Polski Związek Triathlonu, ZPRP – Związek Piłki Ręcznej w Polsce, PZSzerm. – Polski Związek Szermierczy, PZHL – Polski Związek Hokeja na Lodzie, PZBiathl. – Polski Związek Biathlonu.

Lp.	Uczelnia	Nazwa36 pzs, z którym uczelnia zawarła umowę/porozumienie dotyczące kształcenia trenerów lub instruktorów w sporcie wyczynowym w dyscyplinach olimpijskich	Forma kształcenia trenerów
5.	AWF w Poznaniu	PZP, PZJ, PZKol., PZSS, PZTS, PZŻ, PZB, PZT, PZHT, PZKaj., PZG, PZLA, PZN, PZKosz., PZSzerm., Lubuski Związek Piłki Nożnej	specjalizacja w ramach studiów I i II stopnia, kursy kwalifikacyjne (z wyłączeniem PZP)
		PZTriathl.	kursy kwalifikacyjne
6.	AWF we Wrocławiu	PZP, PZJ, PZKol., PZSS, PZTS, PZŻ, PZB, PZT, PZHT, PZKaj., PZG, PZLA, PZN, PZKosz., ZPRP	specjalizacje w ramach studiów I i II stopnia, kursy kwalifikacyjne (z wyłączeniem PZP)

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

W latach akademickich 2014/2015-2017/2018 AWF objęte kontrolą oferowały studentom w ramach studiów od 24 (AWF Poznań) do 10 (AWF Kraków) różnych specjalizacji trenerskich w sporcie wyczynowym. Dane z tego zakresu przedstawiono w poniższej infografice i tabeli.

Infografika nr 6

Liczba specjalizacji trenerskich oferowanych w skontrolowanych AWF w latach akademickich 2014/2015–2017/2018

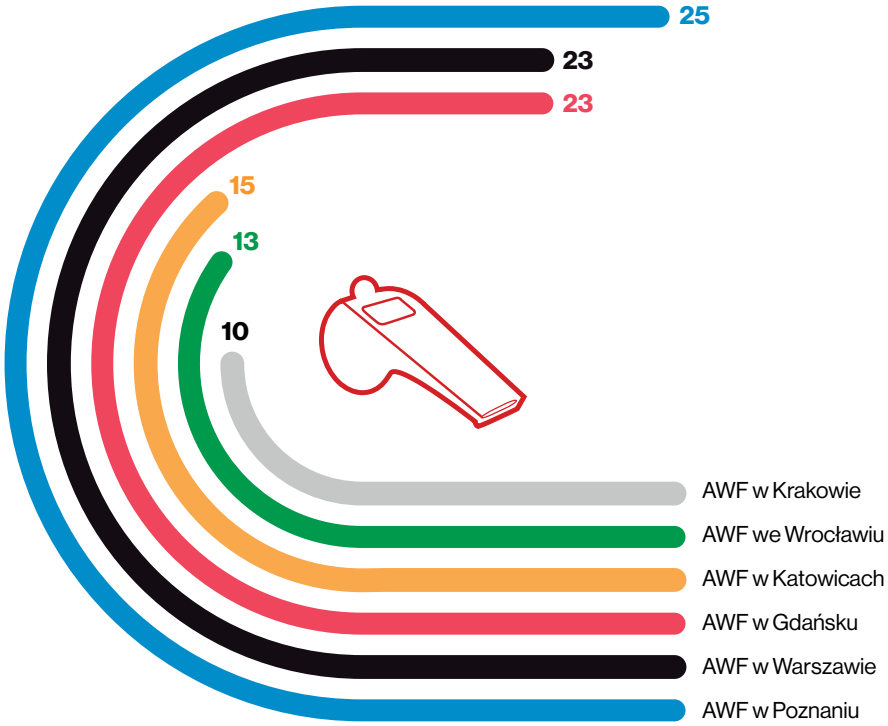

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

Tabela nr 8
Wykaz specjalizacji trenerskich oferowanych przez skontrolowane AWF w latach akademickich 2014/2015–2017/2018

Lp.	Uczelnia	Liczba specjalizacji trenerskich	Sport, w którym odbywało(a) się kształcenie trenerów
1.	AWF w Poznaniu	24	piłka nożna, piłka siatkowa, piłka ręczna, pływanie, koszykówka, lekka atletyka, hokej na trawie, tenis, akrobatyka sportowa, wioślarstwo, gimnastyka sportowa, kolarstwo, judo, karate, kajakarstwo, jeździectwo, triathlon, kick-boxing, wrotkarstwo, podnoszenie ciężarów, żeglarstwo, fitness, szermierka, sporty walki
2.	AWF w Gdańsku	23	gimnastyka sportowa, judo, koszykówka, kulturystyka, lekka atletyka, pływanie, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, tenis, tenis stołowy, trener personalny, trener przygotowania personalnego, trener przygotowania motorycznego, żeglarstwo sportowe i deskowe, hokej, sport taneczny, przygotowanie motoryczne w sportach walki, wioślarstwo, jeździectwo, szermierka
3.	AWF w Warszawie	23	judo, koszykówka, kulturystyka, lekkoatletyka, piłka nożna, piłka siatkowa, pływanie, tenis, akrobatyka sportowa, piłka ręczna, boks, gimnastyka artystyczna, gimnastyka sportowa, kajakarstwo, narciarstwo alpejskie, narciarstwo klasyczne, podnoszenie ciężarów, snowboard, szermierka, trójbój siłowy, zapasy, żeglarstwo, żeglarstwo deskowe
4.	AWF w Katowicach	15	akrobatyka sportowa, gimnastyka sportowa, kajakarstwo, koszykówka, lekka atletyka, narciarstwo alpejskie, narciarstwo klasyczne, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, pływanie, hokej na lodzie, szermierka, tenis, judo
5.	AWF we Wrocławiu	15	piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, strzelectwo sportowe, pływanie, tenis, tenis stołowy, judo, lekka atletyka, kolarstwo, gimnastyka sportowa, kulturystyka, badminton, gimnastyka artystyczna
6.	AWF w Krakowie	10	łyżwiarstwo szybkie, piłka nożna, snowboard, skoki narciarskie, narciarstwo klasyczne, lekka atletyka, hokej na lodzie, koszykówka, narciarstwo alpejskie, biathlon

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

Większość z ww. specjalizacji była realizowana w latach akademickich 2014/20152016/2017 i dotyczyła sportów olimpijskich. Dane dotyczące liczby specjalizacji trenerskich realizowanych przez AWF w sportach olimpijskich w ww. okresie obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela nr 9
Wykaz specjalizacji trenerskich w sportach olimpijskich realizowanych przez skontrolowane AWF w latach akademickich 2014/2015–2016/2017

Lp.	Uczelnia	Liczba specjalizacji trenerskich	Sport, w którym odbywało(a) się kształcenie trenerów
1.	AWF w Poznaniu	20	piłka nożna, piłka siatkowa, piłka ręczna, pływanie, koszykówka, lekka atletyka, hokej na trawie, tenis, wioślarstwo, gimnastyka, kolarstwo, judo, karate, kajakarstwo, jeździectwo, triathlon, wrotkarstwo, podnoszenie ciężarów, żeglarstwo, szermierka
2.	AWF w Warszawie	16	judo, koszykówka, lekka atletyka, piłka nożna, piłka siatkowa, pływanie, tenis, piłka ręczna, boks, gimnastyka, kajakarstwo, narciarstwo, podnoszenie ciężarów, szermierka, zapasy, żeglarstwo
3.	AWF w Gdańsku	15	gimnastyka, judo, koszykówka, lekka atletyka, pływanie, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, tenis, tenis stołowy, żeglarstwo, hokej na trawie, wioślarstwo, jeździectwo, szermierka
4.	AWF w Katowicach	13	gimnastyka, kajakarstwo, koszykówka, lekka atletyka, narciarstwo, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, pływanie, hokej na lodzie, szermierka, tenis, judo
5.	AWF we Wrocławiu	12	piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, strzelectwo sportowe, pływanie, tenis, tenis stołowy, judo, lekka atletyka, kolarstwo, gimnastyka
6.	AWF w Krakowie	8	łyżwiarstwo szybkie, piłka nożna, narciarstwo, lekka atletyka, hokej na lodzie, koszykówka, biathlon, piłka ręczna

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

Liczba absolwentów AWF o specjalizacji trenerskiej w sportach olimpijskich spada

W latach akademickich 2014/2015–2016/2017 we wszystkich skontrolowanych AWF kwalifikacje trenerskie uzyskało łącznie 1458 absolwentów. W stosunku do roku akademickiego 2014/2015 liczba absolwentów ze specjalizacją trenerską spadła o 20,1% w roku akademickim 2015/2016 oraz spadła o 12,8% w roku akademickim 2016/2017. W efekcie, w najbliższych latach może to doprowadzić do spełnienia się ryzyka dotyczącego braku wykwalifikowanej kadry trenerskiej w sporcie wyczynowym. Dane dotyczące liczby absolwentów ze specjalizacją trenerską w sportach olimpijskich w skontrolowanych AWF przedstawiono w poniższych tabelach i infografice.

Infografika nr 7
Liczba absolwentów AWF, którzy w latach akademickich 2014/2015–2016/2017 uzyskali kwalifikacje trenera sportu w sportach olimpijskich

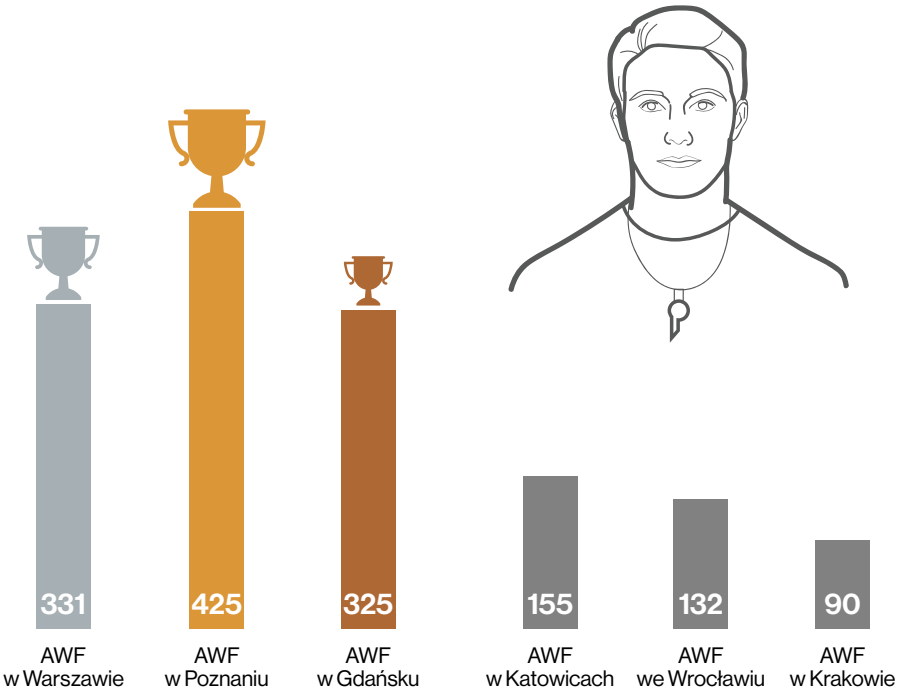

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

Najliczniejszą grupą trenerów (w sportach olimpijskich) stanowili absolwenci AWF o specjalizacji w piłce nożnej (463 absolwentów), a najmniej liczną grupę stanowili absolwenci o specjalizacji w biathlonie, kolarstwie i triathlonie (po jednym absolwencie w tych specjalizacjach).

Tabela nr 10
Liczba absolwentów skontrolowanych AWF, którzy w latach akademickich 2014/2015–2016/2017 uzyskali kwalifikacje trenerskie w sportach olimpijskich

Lp.	Specjalizacja trenerska	Liczba absolwentów ze specjalnością trenerską w roku:			Razem
		2014/2015	2015/2016	2016/2017	
1.	piłka nożna	207	115	141	463
2.	pływanie	70	74	76	220
3.	piłka siatkowa	77	56	58	191
4.	lekka atletyka	51	60	52	163
5.	tenis	28	43	56	127
6.	koszykówka	32	18	27	77
7.	piłka ręczna	27	17	26	70
8.	narciarstwo	16	17	6	36
9.	gimnastyka	5	8	8	27
10.	judo	8	9	5	22
11.	hokej na trawie	6	0	4	10
12.	wioślarstwo	6	0	4	10
13.	żeglarstwo	4	1	5	10
14.	hokej na lodzie	0	6	2	8
15.	łyżwiarstwo szybkie	2	3	1	6
16.	kajakarstwo	0	3	2	5
17.	tenis stołowy	1	1	2	4
18.	boks	2	0	0	2
19.	jeździectwo	0	0	2	2
20.	szermierka	0	2	0	2
21.	biathlon	0	1	0	1
22.	kolarstwo	0	0	1	1
23.	triathlon	0	0	1	1
Razem	**26**	**542**	**431**	**479**	**1458**

Źródło: Ustalenia kontroli NIK

Infografika nr 8
Liczba absolwentów specjalizacji trenerskich w skontrolowanych AWF według sportów olimpijskich

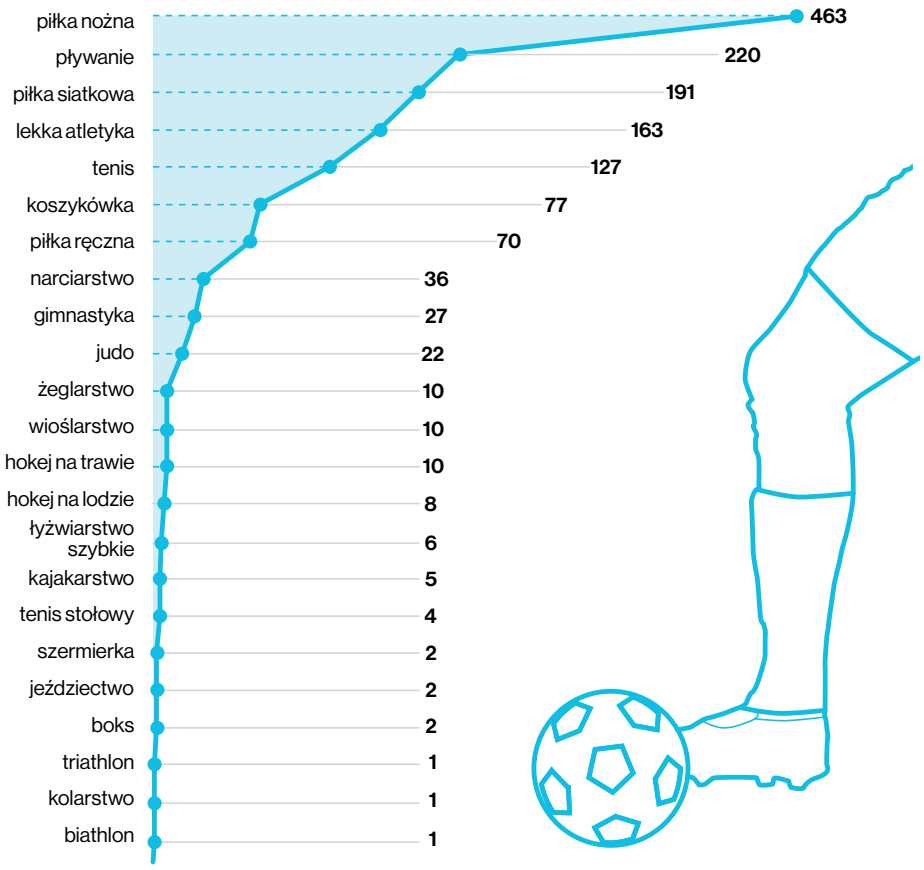

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

Spośród 1458 absolwentów AWF ze specjalizacją trenerską w latach 2015–2017 – łącznie 438 (30%) absolwentów uzyskało specjalizację trenerską w ramach studiów na kierunku sport, a 1020 (70%) studentów uzyskało specjalizację na kierunku wychowanie fizyczne.

Niemal połowa 569 (39%) absolwentów AWF zdobyła kwalifikacje trenerskie podczas studiów I stopnia (438 na kierunku sport i 131 na kierunku wychowanie fizyczne). Pozostała grupa 889 absolwentów (60%) uzyskała kwalifikacje trenerskie podczas studiów II stopnia.

Zdecydowana większość studentów (84,9%) uzyskała kwalifikacje trenerskie podczas nauki na studiach stacjonarnych (1238 osób), a 220 (15,1%) studentów uzyskało uprawnienia trenerskie na studiach niestacjonarnych.

1/3 absolwentów AWF ze specjalizacją trenerską uzyskało kwalifikacje bez porozumienia AWF z właściwym pzs

Spośród 1458 absolwentów AWF ze specjalizacją trenerską – 462 absolwentów (31,7%) ukończyło specjalizację trenerską w danym sporcie olimpijskim bez zawarcia porozumienia dotyczącego współpracy szkoleniowej pomiędzy AWF a właściwym pzs. W ocenie NIK świadczy to o niewystarczającej współpracy AWF z właściwym dla danego sportu pzs i może skutkować na jakość kwalifikacji przyszłych trenerów sportu wyczynowego.

Tabela nr 11
Liczba absolwentów AWF, którzy w latach akademickich 2014/2015–2016/2017 uzyskali kwalifikacje trenerskie w wyniku realizacji porozumień (umów) z polskimi związkami sportowymi

Lp.	Liczba absolwentów, którzy uzyskali:	Rok			Razem	Wskaźniki	
		2014/2015	2015/2016	2016/2017		% [4:3]	% [5:3]
1.	kwalifikacje trenera sportu	358	314	324	996	87,7	90,5

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

Infografika nr 9
Udział procentowy absolwentów uczelni z uprawnieniami trenera sportu uzyskanymi bez zawarcia przez AWF porozumień z pzs

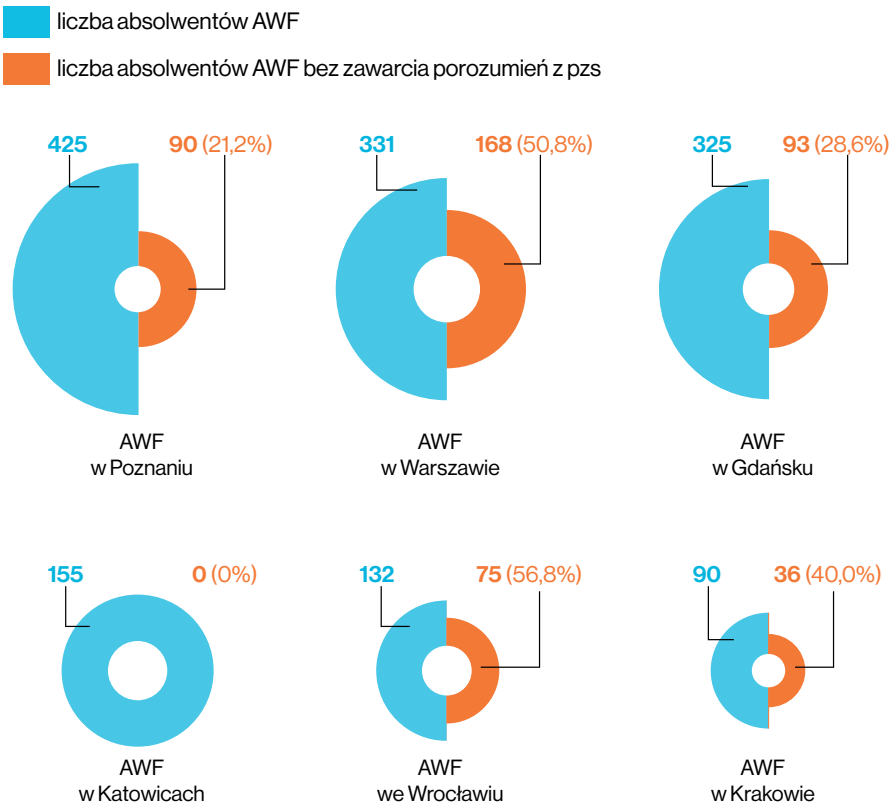

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

Infografika nr 10
Wykaz uzyskanych specjalizacji trenerskich na AWF bez porozumień z pzs

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

Wymiar zajęć podczas specjalizacji trenerskiej był zbliżony lub przekraczał wymiar zajęć obowiązujący przed wejściem w życie ustawy deregulacyjnej

We wszystkich skontrolowanych AWF wymiar zajęć podczas studiów na wydziale wychowania fizycznego lub sportu ze specjalizacją trenerską w danym sporcie był zbliżony lub przewyższał obowiązkowy wymiar tych zajęć obowiązujący przed „deregulacją" zawodu trenera i instruktora sportu. Wymiar tych zajęć był różny i kształtował się od 54 godzin do 1250 godzin.

Przykłady

- Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

Wymiar zajęć (w godzinach) w ramach specjalizacji trenerskiej na studiach I i II stopnia dla studiów kończących się w roku akademickim 2017/2018 wynosił: 355 godzin (na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia) na kierunku wychowanie fizyczne; 1250 godzin na studiach I stopnia na kierunku sport (studia stacjonarne) i 1040 godzin na studiach niestacjonarnych.

- Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach

Wymiar zajęć w ramach specjalizacji trenerskiej na studiach I i II stopnia na kierunku wychowanie fizyczne dla studiów kończących się w roku akademickim 2017/2018 wynosił 400 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

- Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie

Wymiar zajęć (w godzinach) w ramach specjalizacji trenerskiej na studiach II stopnia na kierunku wychowanie fizyczne dla studiów kończących się w roku akademickim 2017/2018 wynosił: 90 godzin na studiach stacjonarnych II stopnia i 54 godziny na studiach niestacjonarnych. Na kierunku sport: 570 godzin na studiach I (stacjonarnych) i 345 godzin na studiach II stopnia (stacjonarnych).

Wszystkie AWF zatrudniały do prowadzenia zajęć dydaktycznych trenerów czynnych zawodowo

Stosownie do art. 41 ust. 2 ustawy o sporcie, do zadań trenera sportu należy m.in. przekazywanie aktualnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu treningu sportowego i współzawodnictwa sportowego w danym sporcie.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W roku akademickim 2017/2018 na wszystkich skontrolowanych AWF zatrudniano licencjonowanych trenerów, którzy prowadzili zajęcia praktyczne i teoretyczne. Największa liczba licencjonowanych trenerów w ww. roku była zatrudniona na AWF w Poznaniu (33 trenerów prowadzących zajęcia w 18 specjalizacjach trenerskich), a najmniejszą liczbę aktywnych trenerów zatrudniano na AWF w Warszawie (sześciu trenerów w ramach trzech specjalizacji trenerskich). Dane dotyczące liczby zatrudnionych licencjonowanych trenerów oraz liczby specjalizacji trenerskich prowadzonych przez tych trenerów w skontrolowanych AWF przedstawiono na poniższym wykresie. Zapewnienie udziału w procesie szkolenia studentów trenerów praktyków zapewnia w ocenie NIK jakość dydaktyczną zajęć oraz możliwość przekazywania przez nich wiedzy i umiejętności praktycznych.

Infografika nr 11
Liczba licencjonowanych trenerów prowadzących w skontrolowanych AWF zajęcia (praktyczne i teoretyczne) w ramach specjalizacji trenerskich w roku akademickim 2017/2018

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

Nie wszystkie AWF objęte kontrolą przyjęły w ramach programu kształcenia podczas specjalizacji trenerskiej obowiązek odbycia przez studenta praktyki zawodowej np. w klubie sportowym, co w ocenie NIK obniża jakość procesu kształcenia przyszłych trenerów. W jednym przypadku AWF nie planowała (na kierunku wychowanie fizyczne) konieczności odbycia przez studenta praktyki zawodowej. W sytuacji, gdy uczelnia zaplanowała konieczność odbycia przez studenta praktyki, wymiar tej praktyki był różny i kształtowała się od 8,5% wszystkich planowanych zajęć w ramach specjalizacji do 59% tych zajęć. W ocenie NIK pełny proces szkolenia przyszłych trenerów sportu powinien być zapewniony poprzez możliwość potwierdzenia w praktyce zdobytej przez przyszłego trenera wiedzy teoretycznej oraz uzyskanie minimalnego doświadczenia w pracy szkoleniowej.

Nie wszystkie AWF uwzględniły w planach specjalizacji trenerskich odbycie przez studenta praktyki zawodowej

Przykłady

- Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

Wymiar zajęć (w godzinach) w ramach specjalizacji trenerskiej na studiach I i II stopnia dla studiów kończących się w roku akademickim 2017/2018 wynosił: 355 godzin (na studiach II stopnia na kierunku wychowanie fizyczne), w tym 30 (8,5%) godzin praktyki zawodowej; 1250 godzin (na studiach stacjonarnych I stopnia na kierunku sport), w tym 455 (36%) praktyki zawodowej. Wymiar specjalizacji trenerskiej na studiach niestacjonarnych I stopnia na kierunku sport wynosił 1040 godzin, w tym 455 godzin (43,8%) praktyki zawodowej.

- Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie

Wymiar zajęć w ramach specjalizacji trenerskiej na kierunku wychowanie fizyczne (na studiach stacjonarnych II stopnia) dla studiów kończących się w roku akademickim 2017/2018 wynosił łącznie 90 godzin, a dla studiów niestacjonarnych wynosił 54 godziny. W ramach tych ww. studiów nie przewidziano odbycia przez studenta praktyki zawodowej. Na kierunku sport na studiach stacjonarnych I stopnia przewidziano łącznie 570 godzin, w tym 270 godzin praktyki zawodowej (47,4%), a na studiach II stopnia przewidziano łącznie 345 godzin, w tym 225 godzin (65,2%) praktyki zawodowej.

- Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

Wymiar zajęć w ramach specjalizacji trenerskiej na kierunku sport na studiach stacjonarnych I stopnia wynosił ogółem 600 godzin, w tym 300 (50%) godzin praktyki zawodowej, a na studiach niestacjonarnych przewidziano łącznie 505 godzin zajęć, w tym 300 (59,4%) godzin praktyki.

Prawie wszystkie skontrolowane AWF zapewniały studentom możliwość odbycia praktyki zawodowej w ramach specjalizacji trenerskiej

Spośród sześciu skontrolowanych AWF, pięć zapewniło studentom możliwość odbycia przez nich praktyki zawodowej w ramach specjalizacji trenerskiej. Miejscem, w którym odbywały się praktyki, były przede wszystkim kluby sportowe.

Przykłady

- Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie

W roku akademickim 2016/2017 praktyki trenerskie w klubach sportowych odbywało łącznie 71 studentów Wydziału Wychowania Fizycznego, w tym 62 studentów w pięciu specjalizacjach w sportach olimpijskich: koszykówka (9 studentów), pływanie (15), gimnastyka/akrobatyka sportowa (8), piłka siatkowa (11) oraz piłka nożna (19). Praktyki odbywały się bez zawartych przez AWF porozumień z klubami.

- Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

W roku akademickim 2016/2017 praktyki trenerskie w klubach sportowych odbywało 284 studentów w ramach 21 specjalizacji trenerskich, w tym w 17 olimpijskich. Badanie dokumentacji 17 losowo wybranych studentów wykazało, że praktyki tych studentów odbywały się w klubach na podstawie umowy o organizację praktyk studenckich zawartej przez AWF a klubem.

Prawie wszystkie kontrolowane AWF organizowały we współpracy z pzs doskonalenie zawodowe

Spośród sześciu skontrolowanych AWF – pięć uczelni realizowało kształcenie lub dokształcanie zawodowe trenerów i instruktorów poza programem studiów[37]. Niemal wszystkie formy dokształcania i doskonalenia zawodowego trenerów (studia podyplomowe i kursy) przeprowadzone przez AWF w latach akademickich 2014/2015–2017/2018 zostały zrealizowane w porozumieniu z właściwym pzs. Największą liczbę szkoleń skierowanych do trenerów sportu zorganizowano na AWF w Katowicach (40 form szkolenia, w tym 15 form skierowanych do trenerów) oraz AWF we Wrocławiu (8 kursów skierowanych do trenerów). Wszystkie ww. formy ukończyło łącznie 1190 osób, w tym 234 kursy trenerskie, a 282 osoby ukończyły studia podyplomowe. Tylko na dwóch AWF (w Katowicach i Poznaniu) zorganizowano w ww. latach akademickich studia podyplomowe skierowane do trenerów sportu wyczynowego[38]. Z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK w 36 uczelniach wyższych prowadzących w latach akademickich 2015/2016-2017/2018 kształcenie na kierunku wychowanie fizyczne lub sport wynika, że żadna z tych uczelni nie prowadziła studiów podyplomowych skierowanych do trenerów sportu wyczynowego.

Dane dotyczące organizacji przez skontrolowane AWF szkoleń skierowanych do trenerów i instruktorów sportu zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 12
Formy doskonalenia zawodowego skierowane do trenerów sportu wyczynowego przeprowadzone w latach akademickich 2014/2015–2017/2018 przez skontrolowane AWF

Lp.	Uczelnia	Liczba szkoleń			
		Razem, w tym:	kursów instruktorskich	kursów trenerskich	trenerskich studiów podyplomowych
1.	AWF w Katowicach	40	25	2	13
2.	AWF w Poznaniu	24	22	0	2
3.	AWF we Wrocławiu	8	0	8	0
4.	AWF w Gdańsku	4	0	4	0
5.	AWF w Warszawie	4	2	2	0
Razem		**80**	**49**	**16**	**15**

Źródło: Wyniki kontroli NIK.

[37] W okresie objętym kontrolą AWF w Krakowie nie prowadził kursów dokształcających oraz studiów podyplomowych skierowanych do trenerów sportu wyczynowego w dyscyplinach olimpijskich.

[38] AWF w Katowicach prowadziła studia podyplomowe dla trenerów: gier zespołowych, narciarstwa alpejskiego, hokeja na lodzie, pływania, szermierki i lekkiej atletyki. AWF w Poznaniu zrealizowała studia podyplomowe skierowane do trenerów pływania.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli

Czy istniejący system kształcenia i doskonalenia trenerów sportu wyczynowego zapewnia wykwalifikowaną kadrę?

Cele szczegółowe

1. Czy Minister Sportu i Turystyki określił politykę dotyczącą kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportu wyczynowego?
2. Czy polskie związki sportowe zatrudniają trenerów sportu wyczynowego zgodnie z obowiązującym prawem, w tym, w szczególności z ustalonym poziomem wiedzy?
3. Czy środki przekazane polskim związkom sportowym na trenerów sportu wyczynowego zostały wydatkowane prawidłowo?
4. Czy istnieje współpraca pomiędzy AWF a związkami sportowymi dotycząca kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów sportowych i jakie są efekty tej współpracy?

Zakres podmiotowy

Kontrolą objęto 14 jednostek, z tego: Ministerstwo Sportu i Turystyki, Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy, sześć akademii wychowania fizycznego, sześć polskich związków sportowych.

Kryteria kontroli

Kontrolę przeprowadzono:

– w Ministerstwie Sportu i Turystyki, Instytucie Sportu – Państwowym Instytucie Badawczym, akademiach wychowania fizycznego – na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy, tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności;

– w polskich związkach sportowych – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 3 ustawy, tj. legalności i gospodarności.

Okres objęty kontrolą

Kontrolą objęto lata 2015–2018 (do czasu zakończenia kontroli NIK) oraz okres wcześniejszy, jeżeli miał wpływ na kontrolowaną działalność. Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 4 czerwca 2018 r. do 1 października 2018 r.

Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK

W ramach kontroli przeprowadzonej w Ministerstwie Sportu i Turystyki, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK pozyskano m.in. informacje z 31 polskich związków sportowych w zakresie spraw dotyczących nadawania uprawnień trenerskich.

W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f pozyskano również informacje od 36 publicznych i niepublicznych szkół wyższych, innych niż akademie wychowania fizycznego, prowadzących w latach akademickich 2015/2016–2017/2018 studia na kierunku wychowanie fizyczne lub sport.

Pozostałe informacje

Na podstawie art. 53 ust. 6 ustawy o NIK wystąpienia pokontrolne skierowano do kierowników wszystkich jednostek kontrolowanych. We wszystkich wystąpieniach pokontrolnych ocenę kontrolowanej działalności przedstawiono w formie opisowej.

Zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych zostały zgłoszone przez Ministra Sportu i Turystyki. Kolegium Najwyższej Izby Kontroli uwzględniło w części wszystkie zastrzeżenia (trzy) zgłoszone przez Ministra SiT.

ZAŁĄCZNIKI

W wystąpieniach pokontrolnych sformułowano ogółem 11 wniosków pokontrolnych. Dotyczyły one min.:

- opracowanie warunków i trybu przyznawania oraz pozbawiania trenerów licencji – jeden wniosek;
- rzetelne rozliczanie zadań realizowanych w ramach „Akademii trenerskiej" – dwa wnioski;
- zapewnienie i weryfikację uczestnictwa trenerów kadry narodowej w obowiązkowych szkoleniach organizowanych w ramach „Akademii Trenerskiej" – dwa wnioski;
- weryfikację sposobu spełniania przez trenerów warunku określonego w art. 41 ust. 3 pkt 4 ustawy o sporcie – dwa wnioski.

Według stanu na dzień 5 lutego 2019 r. r. osiem wniosków zostało zrealizowanych, a trzy były w trakcie realizacji.

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności
1.	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Witold Bańka	Opisowa
2.		Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy	Urszula Włodarczyk	Opisowa
3.		Akademia Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego w Warszawie	Andrzej Mastalerz	Opisowa
4.	Delegatura NIK w Gdańsku	Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego w Gdańsku	Waldemar Moska	Opisowa
5.	Delegatura NIK w Warszawie	Polski Związek Lekkiej Atletyki	Henryk Olszewski	Opisowa
6.		Polski Związek Piłki Siatkowej	Jacek Kasprzyk	Opisowa
7.		Związek Piłki Ręcznej w Polsce	Andrzej Kraśnicki	Opisowa
8.		Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego	Rafał Tataruch	Opisowa
9.	Delegatura NIK w Katowicach	Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach	Adam Zając	Opisowa
10.		Polski Związek Biathlonu	Dagmara Gerasimuk	Opisowa

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Jednostka NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności
11.	Delegatura NIK w Krakowie	Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie	Aleksander Tyka	Opisowa
12.		Polski Związek Narciarski	Apoloniusz Tajner	Opisowa
13.	Delegatura NIK w Poznaniu	Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu	Dariusz Wieliński	Opisowa
14.	Delegatura NIK we Wrocławiu	Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu	Andrzej Rokita	Opisowa

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych

Ustawa o sporcie wskazuje, że współzawodnictwo organizowane przez pzs może prowadzić wyłącznie trener lub instruktor sportu

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o sporcie zorganizowane zajęcia w zakresie sportu w związku sportowym oraz w klubie sportowym uczestniczących we współzawodnictwie organizowanym przez polski związek sportowy może prowadzić wyłącznie trener lub instruktor sportu w rozumieniu ustawy. Do zadań trenera lub instruktora sportu należy, poza prowadzeniem ww. zajęć, przekazywanie aktualnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu treningu sportowego i współzawodnictwa sportowego w danym sporcie (art. 41 ust. 2). Trenerem lub instruktorem sportu w sportach, w których działają polskie związki sportowe, może być osoba, która: ukończyła 18 lat; posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe; posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu; nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, o którym mowa w art. 46–50, lub określone w rozdziale XIX, XXIII, z wyjątkiem art. 192 i art. 193, rozdziale XXVI i XXVI ustawy Kodeks karny.

W celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie może być utworzony polski związek sportowy (art. 7 ust. 1 ustawy o sporcie). Utworzenie polskiego związku sportowego wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej (art. 7 ust. 2). Minister właściwy do spraw kultury fizycznej prowadzi wykaz polskich związków sportowych. Wykaz jest ogłaszany na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw kultury fizycznej (art. 11 ust. 5). Według stanu na dzień 5 czerwca 2018 r. na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw kultury fizycznej wykaz polskich związków sportowych obejmował 68 związków sportowych[39].

Polski związek sportowy ma wyłączne prawo do: organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski oraz o Puchar Polski w danym sporcie; ustanawiania i realizacji reguł sportowych, organizacyjnych i dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez związek, z wyjątkiem reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie; powoływania kadry narodowej przygotowania jej do igrzysk olimpijskich, igrzysk paraolimpijskich, igrzysk głuchych, mistrzostw świata lub mistrzostw Europy; reprezentowania tego sportu w międzynarodowych organizacjach sportowych (art. 13 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o sporcie).

Nadzór nad pzs sprawuje minister właściwy do spraw kultury fizycznej

Nadzór nad działalnością polskich związków sportowych sprawuje minister właściwy do spraw kultury fizycznej (art. 16 ust. 1 ustawy o sporcie). Nadzorem tym nie są objęte decyzje dyscyplinarne i regulaminowe władz polskich związków sportowych związane z przebiegiem współzawodnictwa sportowego (art. 16 ust 2). Minister właściwy do spraw kultury fizycznej ma prawo: żądać udostępnienia odpisów uchwał władz polskiego związku sportowego oraz udzielenia pisemnych wyjaśnień dotyczących działalno-

[39] https://www.msit.gov.pl/pl/sport/polskie-zwiazki-sportow/informacje-dla-polskich/7808,Wykaz-polskich-zwiazkow-sportowych-Komunikat-z-5-czerwca-2018-r.html

ści polskiego związku sportowego: dokonywać kontroli polskiego związku sportowego (art. 16 ust. 3 pkt 1–2). Zakresem kontroli, o której mowa w ust. 3 pkt 2, jest objęta działalność polskiego związku sportowego pod względem zgodności z przepisami prawa, postanowieniami statutu oraz postanowieniami regulaminów tego związku (art. 16 ust. 4).

Minister właściwy do spraw kultury fizycznej może dofinansowywać uprawianie sportu lub organizowanie sportu oraz jego promocję

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o sporcie minister właściwy do spraw kultury fizycznej może dofinansowywać uprawianie sportu lub organizowanie sportu oraz jego promocję. Minister właściwy do spraw kultury fizycznej, w zakresie dofinansowywania zadań związanych z przygotowywaniem kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy, może zlecać polskim związkom sportowym, Polskiemu Komitetowi Olimpijskiemu i Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu realizacje zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie[40]. Przepisy art. 47 i art. 151 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych[41] stosuje się odpowiednio (art. 29 ust. 7 ustawy o sporcie).

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o sporcie, minister właściwy do spraw kultury fizycznej może przyznawać odznaki, wyróżnienia i nagrody pieniężne ze środków budżetu państwa, z części, której jest dysponentem, trenerom oraz innym osobom wyróżniającym się szczególną aktywnością i uzyskujących wybitne osiągnięcia w działalności w zakresie sportu. Minister właściwy do spraw kultury fizycznej przyznaje odznaki, wyróżnienia i nagrody pieniężne z własnej inicjatywy lub na wniosek organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, związku sportowego lub polskiego związku sportowego, w przypadku odznak również na wniosek uczelni lub instytutu badawczego. Szczegółowe uregulowania dotyczące odznak, wyróżnienia i nagród pieniężnych zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra SiT z dnia 10 października 2012 r. w sprawie odznak, wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu[42] oraz w rozporządzeniu Ministra SiT z dnia 16 listopada z 2017 r. w sprawie odznak, wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu[43]. Zgodnie z rozporządzeniem z 2017 r. w zależności od osiągnięć w dziedzinie sportu, trenerom może być przyznana odznaka („Za Zasługi dla Sportu"), wyróżnienie („dyplom") lub nagroda pieniężna.

Programy Ministra Sportu i Turystyki regulują szczegółowo zasady dofinansowania dla pzs

W latach 2015–2018 Minister Sportu i Turystyki na podstawie art. 29 ust. 1 i 7 ustawy o sporcie wprowadził i realizował następujące programy dofinansowania z budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich:

[40] Dz. U. 2018 r. poz. 450, ze zm.

[41] Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.

[42] Dz. U. poz. 1126. Rozporządzenie uchylono z dniem 29 listopada 2017 r.

[43] Dz. U. poz. 2171.

- „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2015 roku";
- „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2016 roku";
- „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2017 roku".
- „Program dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2018 roku". Na realizację tego programu w 2018 r. Minister Sportu i Turystyki zaplanował kwotę 113 484 tys. zł.

Podział środków na realizację ww. programów dokonywany był w MSiT na podstawie „algorytmu podziały środków". Jednym z kryterium tego algorytmu był „zasięg sportu" mierzony: liczbą licencjonowanych zawodników, liczbą licencjonowanych trenerów oraz liczbą licencjonowanych sekcji/klubów.

Środki otrzymanego z budżetu państwa dofinansowania mogły być przeznaczone na:

1) koszty współzawodnictwa (zawody mistrzowskie, zawody zagraniczne, zawody krajowe);
2) koszty szkolenia (zgrupowania i konsultacje krajowe, zgrupowania i konsultacje zagraniczne);
3) koszty wspomagania (sprzęt sportowy i osobisty, sprzęt specjalistyczny, suplementy diety, doszkalanie trenerów, instruktorów i sędziów, badania diagnostyczne oraz monitoring treningu i zawodów, składki do organizacji międzynarodowych);
4) wynagrodzenia (sekretarza generalnego/dyrektora Biura, dyrektora sportowego/kierownika wyszkolenia, bezosobowy fundusz płac wraz z pochodnymi, osobowy fundusz płac wraz z pochodnymi, działalność gospodarcza związaną z realizacja procesu szkolenia sportowego);
5) inne koszty (ubezpieczenia zawodników kadry narodowej oraz trenerów, stypendia sportowe wraz z pochodnymi, inne koszty związane bezpośrednio z realizacją zadań po akceptacji Ministra SiT);
6) koszty pośrednie.

W każdym z ww. Programów Minister szczegółowo określił zasady dofinansowania wynagrodzeń kadry trenerskiej i osób współpracujących.

W programach dofinansowania obowiązujących w latach 2015–2016 „zalecono trenerom szkolenia olimpijskiego" udział w szkoleniach organizowanych w ramach Akademii Trenerskiej prowadzonych przez Instytut

Sportu. W programach dofinansowania obowiązujących w latach 2017–2018 uregulowano, że „trenerzy kadry narodowej mają obowiązek uczestniczenia w szkoleniach organizowanych w ramach Akademii Trenerskiej finansowanej ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki".

Wysokość dofinansowania wynagrodzeń kadry trenerskiej i osób współpracujących była corocznie określana w ww. programach dofinansowania. W ramach realizacji programów przewidziano dofinansowanie wynagrodzeń:

- kadry zarządzającej – sekretarza generalnego/dyrektora Biura, dyrektora sportowego/kierownika wyszkolenia;
- kadry szkoleniowej – trener główny, trener asystent;
- kadry współpracującej – trener, lekarz, terapeuta, psycholog, inni (technik, serwisant, itp.), sparingpartner.

Organizacja Akademii Trenerskiej

W latach 2015–2017 Minister Sportu i Turystyki finansował realizację projektu pn. „Organizacja i prowadzenie Akademii Trenerskiej". Projekt ten był zapoczątkowany w 2011 r., a w związku z deregulacją zawodu trenera sportu był kontynuowany w latach następnych. Organizacja i prowadzenie Akademii Trenerskiej było powierzane na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych[44], w trybie przetargu nieograniczonego. W wyniku rozstrzygnięć przetargowych powierzono prowadzenie Akademii Trenerskiej w latach 2015–2017 Instytutowi Sportu – Państwowemu Instytutowi Badawczemu w Warszawie. Szczegółowe zasady realizacji tego projektu regulowały umowy pomiędzy Ministrem SiT a dyrektorem Instytutu Sportu. W podstawowym zakresie prowadzenie Akademii Trenerskiej polegało na przeprowadzeniu cyklu szkoleń kierowanych do kadr sportowych i trenerskich, w szczególności trenerów kadr narodowych w polskich związkach sportowych, trenerów bezpośredniego zaplecza kadry, trenerów kadr młodzieżowych, w tym wojewódzkich, trenerów zatrudnionych w niepublicznych i publicznych szkołach mistrzostwa sportowego oraz ośrodkach szkolenia sportowego młodzieży, a także trenerów pracujących ze sportowcami niepełnosprawnymi, trenerów klubowych, kierowników wyszkolenia, dyrektorów sportowych i sekretarzy generalnych polskich związków sportowych, lekarzy i fizjoterapeutów zatrudnionych w polskich związkach sportowych, pracowników naukowych i praktyków sportu, prowadzących badania naukowe. Program szkoleń miał uwzględniać współczesne trendy szkoleniowe, opierając proces edukacji na efektach szkolenia rozumianych jako wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne ze zdolnością do zastosowania ich w praktyce, jako działania innowacyjne w edukacji poza formalnej w obszarze sportu, w szczególności pod kątem przygotowań do najważniejszych imprez sportowych, w tym do Letnich Igrzysk Olimpijskich i Paraolimpijskich w Rio de Janeiro, a także Zimowych Igrzysk w Pyeongchang 2018.

Szkoły wyższe

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Psw uczelnia w szczególności ma prawo do prowadzenia kształcenia na studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia, jednolitych studiach magisterskich i studiach doktoranckich zgodnie

[44] Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, ze zm.

z przysługującymi jej uprawnieniami, w tym: ustalania warunków przyjęcia na studia, w tym liczby miejsc na kierunkach i formach studiów, z wyjątkiem studiów na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym, w zakresie w jakim mają do nich zastosowanie przepisy wydane na podstawie art. 8 ust. 9, ustalania programów kształcenia uwzględniających efekty kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego; prowadzenia studiów podyplomowych, kursów dokształcających i szkoleń; wydawania dyplomów ukończenia studiów potwierdzających uzyskanie tytułu zawodowego, świadectw ukończenia studiów podyplomowych, kursów dokształcających i szkoleń; potwierdzania efektów uczenia się na zasadach określonych w ustawie. Studia w uczelni prowadzone są w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (art. 163 ust. 1 Psw).

Studia w uczelni prowadzone są w ramach kierunku studiów (art. 8 ust. 1 Psw), tj. wyodrębnionej części jednego lub kilku obszarów kształcenia, realizowanego w uczelni w sposób określony przez program kształcenia. Studia w uczelni są prowadzone zgodnie z efektami kształcenia, do których dostosowane są programy studiów, w tym plany studiów (art. 160 ust. 2 Psw). Wynikającym z programu kształcenia zajęciom zaliczonym przez studenta przypisuje się punkty ECTS . W celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia student jest obowiązany uzyskać co najmniej 180 punktów ECST, studiów drugiego stopnia – co najmniej 90 punktów ECST, jednolitych studiów magisterskich – co najmniej 300 punktów ECST w systemie studiów pięcioletnich oraz 360 punktów w systemie studiów sześcioletnich (art. 164a ust. 1 i 2 Psw).

Zgodnie z art. 8a ust. 1 Psw studia podyplomowe trwają nie krócej niż dwa semestry. Program kształcenia powinien umożliwiać uzyskanie przez słuchacza co najmniej 30 punktów ECTS. Uczelnia jest obowiązana do określenia efektów kształcenia, uwzględniając ogólne charakterystyki efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji, oraz do określenia sposobu ich weryfikowania i dokumentowania.

Przyjęcie studenta na określony kierunek studiów następuje nie później niż po upływie pierwszego roku studiów. Kierunek studiów może być prowadzony przez podstawową jednostkę organizacyjną uczelni albo łącznie przez kilka takich jednostek. Zgodnie z art. 13 ust. 1 Psw podstawowymi zadaniami uczelni, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są: kształcenie studentów w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej; wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, za umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka; prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, świadczenie usług badawczych oraz transfer technologii do gospodarki; kształcenie i promowanie kadr naukowych; upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki, kultury narodowej i techniki, w tym poprzez gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych i informacyjnych; prowadzenie studiów podyplomowych, kursów i szkoleń w celu kształcenia nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie; stwarzanie warunków do rozwoju kultury fizycznej studentów; działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych; stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w: procesie kształcenia,

badaniach naukowych. Stosownie do art. 66 ust. 2 pkt 3a Psw rektor uczelni sprawuje nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

W 2017 r. Minister Edukacji Narodowej ustanowił Sektorową Ramę Kwalifikacji w sporcie

Infografika nr 12
Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji w sporcie

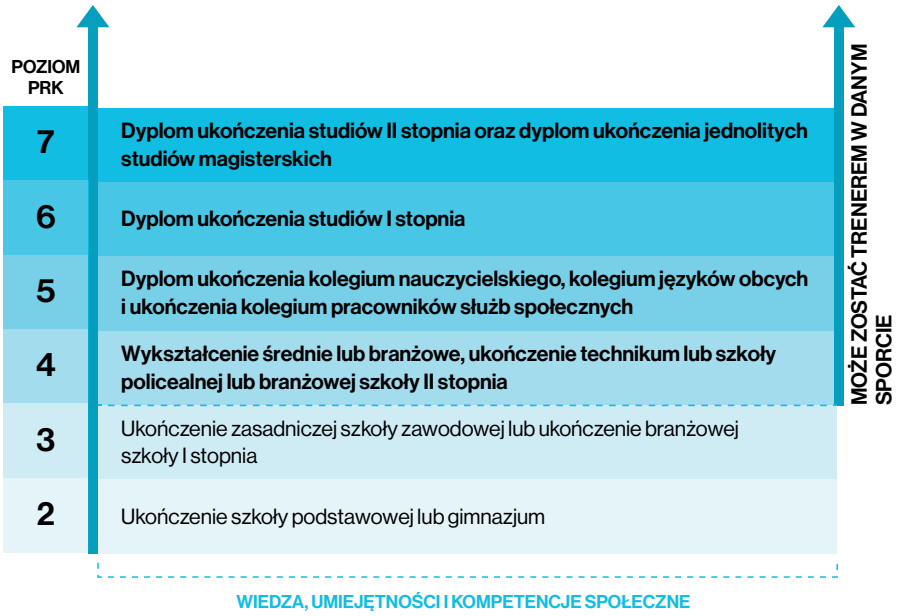

Źródło: Ustalenia kontroli NIK.

6.3. Systemy uzyskiwania kwalifikacji trenerskich w krajach europejskich

W Europie nie ma modelowego rozwiązania odnoszącego się do kształcenia i doskonalenia kadr dla potrzeb sportu[45]. Nie ma też uregulowań prawnych, które obligowałyby do zastosowania tych systemów w tym zakresie we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Natomiast wyróżnia się cztery modele organizacyjne kształcenia kadr dla potrzeb szeroko rozumianego sportu.

- model biurokratyczny, w którym organizacje sportowe są kontrolowane przez władze wywodzące się ze struktur publicznych (na poziomie centralnym regionalnym i lokalnym). Kształcenie kadr dla potrzeb sportu obywa się na podstawie reguł stworzonych przez państwo, głównie w ramach regulacji prawnych. Taki model można było zaobserwować np. we Francji, w Polce i na Węgrzech;
- model przedsiębiorczy oparty jest przede wszystkim na inicjatywach sektora komercyjnego, a rola sektora publicznego jest mocno ograniczona. Takie rozwiązania funkcjonowały z Wielkiej Brytanii i Irlandii;
- model strategiczny charakteryzuje się niezwykła aktywnością i znaczącą rolą przypisaną do sektorowi dobrowolnych organizacji pozarządowych. Rola sektora publicznego i komercyjnego w kształtowaniu polityki w sporcie jest mocno ograniczona. Przykłady takich rozwiązań można zaobserwować w Niemczech;
- model społeczny oparty jest na umowie społecznej pomiędzy różnymi partnerami funkcjonującymi na rynku pracy. Taki model występował w Holandii.

System szkolenia i standardów dla trenerów sportowych w Zjednoczonym Królestwie[46]

„Trenowanie w Zjednoczonym Królestwie" jest organizacją wspierającą swoich partnerów (związki sportowe i inne organizacje związane ze sportem) w rekrutowaniu i rozwoju trenerów. Organizacja ta tworzy standardy, kodeksy postępowań dla trenerów, oferuje cały wachlarz warsztatów i szkoleń on-line itp. Organizacja ta wspomaga swoich partnerów w zastosowaniu systemu certyfikacji trenerów – UKCC (z ang. UK Coaching Certificate).

Kwalifikacje trenerskie zaczynają się na poziomie 1 i przechodzą do poziomu 4. Charakterystyka odpowiednich poziomów UKCC jest następująca:

- poziom 4 – zaprojektować, wdrożyć i ocenić proces i wynik długoterminowych / specjalistycznych programów treningowych;
- poziom 3 – zaplanować, wdrożyć, analizować i korygować roczne programy treningowe;

[45] Sektorowa Rama Kwalifikacji w Sporcie – raport końcowy. Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2015, s. 15–18.

[46] Podstawowe źródła informacji: strona internetowa organizacji „Trenowanie w Zjednoczonym Królestwie", https://www.ukcoaching.org/; strona internetowa „Minimum standardów dla aktywnych trenerów – główne wytyczne" https://www.ukcoaching.org/getattachment/e5788542-c23e-4e2d-9762-26c49e614810/attachment.aspx

- poziom 2 – przygotować, i prowadzić samodzielnie sesje treningowe;
- poziom 1 – pomoc bardziej wykwalifikowanym trenerom.

Związki sportowe mają swobodę układania programów edukacyjnych dla trenerów, które spełniają ich potrzeby w zakresie przyznawania poziomów UKCC.

„Trenowanie w Zjednoczonym Królestwie", w ostatnich kilku latach, opracowała prawie 240 wytycznych dla trenerów oraz związków sportowych dotyczących różnych aspektów aktywności trenerskiej. Najważniejszymi wytycznymi są: „Minimalne standardy dla aktywnych trenerów – główne wytyczne", skierowane zarówno do trenerów jak i organizacji sportowych (opracowane w roku 2013) oraz „Kodeks postępowania dla trenerów sportowych" (opracowany w 2018 roku).

Minimalne standardy to dokument, który określa podstawowe standardy, które muszą znać i spełniać trenerzy. Zawierają zalecenia w następujących pięciu obszarach:
- minimalny wiek,
- odpowiednie kwalifikacje,
- odpowiednie ubezpieczenie,
- ochrona dzieci i grup szczególnie wrażliwych,
- polityka i procedury organizacji.

Głównym powodem zastosowania standardów jest:
- podniesienie jakości trenowania,
- uzyskanie pewności czy trenerzy mają odpowiedni poziom wiedzy trenerskiej i umiejętności,
- upewnienia się czy trenerzy prowadzą treningi w bezpiecznych warunkach,
- ubezpieczenie sportowców, trenerów oraz osób trzecich od nieszczęśliwych wypadków.

Podstawowym warunkiem dla samodzielnego trenowania w Zjednoczonym Królestwie jest wiek ponad 18 lat, zaświadczenie o niekaralności oraz uzyskanie UKCC, na co najmniej 2 poziomie. Minimum, co organizacje sportowe powinny wymagać od trenerów to podpisanie następujących ich zasad i polityk w zakresie:
- kodeksu postępowania,
- zasad równości,
- bezpieczeństwa zawodników,
- oraz zasad bezpieczeństwa zdrowotnego uczestników treningów.

Drugim bardzo istotnym ww. dokumentem, do którego przestrzegania zobowiązani są trenerzy jest „Kodeks postępowania dla trenerów sportowych". Struktura i podstawowe treści dokumentu zostały zaprezentowane poniżej:

– prawa – trenerzy muszą respektować prawa każdego człowieka do udziału w sporcie i fizycznej aktywności;

– relacje – trenerzy muszą rozwijać swoje relacje ze sportowcami i innymi uczestnikami sportu w oparciu o otwartość, uczciwość i wzajemne zaufanie oraz poszanowanie;
– standardy osobiste – trenerzy muszą w każdej sytuacji demonstrować odpowiednie osobiste zachowanie;
– standardy profesjonalne – aby zmaksymalizować korzyści i zminimalizować ryzyko dla uczestników, trenerzy muszą osiągnąć odpowiedni poziom kompetencji poprzez podnoszenie kwalifikacji i zobowiązanie do ciągłego szkolenia w celu zapewnienia bezpiecznej i prawidłowej praktyki.

Aby spełniać te zasady trener powinien dodatkowo:
- być włączony w proces zarządzania związkiem oraz zaznajomiony z jego podstawowymi konstytucyjnymi dokumentami,
- być włączony w proces edukacji i rozwoju trenerskiego,
- być okresowo poddawany ocenie,
- uczestniczyć w polityce i procedurach dotyczących oskarżeń i skarg,
- być wspierany przez odpowiedni trening i zasoby.

6.4. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829).
2. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2018 r. poz. 736, ze zm.).
5. Uchwała nr 150 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Sportu do roku 2020" (M.P. poz. 989).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sektorze sport (Dz. U. poz. 1268).
7. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 16 listopada 2017 r. w sprawie odznak, wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu (Dz. U. poz. 2171). Rozporządzenie obowiązuje od 29 listopada 2017 r.
8. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2012 r. w sprawie odznak, wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu (Dz. U. poz. 1126). Rozporządzenie uchylono z dniem 28 listopada 2017 r.
9. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w sporcie (Dz. U. Nr 44, poz. 233). Rozporządzenie uchylono z dniem 23 sierpnia 2013 r.

6.5. Wyniki odpowiedzi uzyskane od polskich związków sportowych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK

Tabela nr 1
Liczba licencjonowanych trenerów w polskich związkach sportowych w latach 2015–2018 w sportach olimpijskich

Lp.	Związek	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018r.	Wskaźnik %[6/3]
1.	Polski Związek Kajakowy	253	179	186	195	77,1
2.	Polski Związek Towarzystw Wioślarskich	156	164	174	176	112,8
3.	Polski Związek Żeglarski	293	306	316	326	111,3
4.	Polski Związek Pływacki	867	937	1057	1207	139,2
5.	Polski Związek Zapaśniczy	311	312	318	307	98,7
6.	Polski Związek Ciężarów	149	150	216	177	118,8
7.	Polski Związek Szermierczy	71	73	77	64	90,1
8.	Polski Związek Strzelectwa Sportowego	587	675	685	727	123,9
9.	Polski Związek Koszykówki	821	350	191	187	22,8
10.	Polski Związek Judo	88	125	134	134	152,3
11.	Polski Związek Tenisowy	342	338	298	270	78,9
12.	Polski Związek Hokeja na Trawie	80	98	137	148	185,0
13.	Polski Związek Gimnastyczny	279	285	308	384	137,6
14.	Polski Związek Bokserski	184	128	103	96	52,2
15.	Polski Związek Hokeja na Lodzie	80	52	164	164	205,0
16.	Polski Związek Badmintona*	71	71	72	72	101,4
17.	Polski Związek Jeździecki	1	1	1	107	10700,0
18.	Polski Związek Tenisa Stołowego	341	356	367	407	119,4
19.	Polski Związek Rugby	386	605	498	538	139,4
20.	Polski Związek Łuczniczy*	149	171	229	229	153,7
21.	Polski Związek Pięcioboju Nowoczesnego	70	74	81	86	122,9
22.	Polski Związek Taekwondo Olimpijskiego	170	161	163	163	95,9
23.	Polski Związek Triathlonu	10	23	41	29	290,0
24.	Polski Związek Sportów Saneczkowych	7	7	7	7	100,0
25.	Polski Związek Bobslei i Skeletonu	0	0	0	7	0,0
26.	Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego*	51	57	176	67	131,4
27.	Polski Związek Golfa	70	71	66	67	95,7
28.	Polski Związek Baseballu i Softballu	91	143	134	164	180,2
29.	Polski Związek Karate	317	338	413	458	144,5
30.	Polski Związek Piłki Nożnej	1695	7129	12886	15251	899,8
31.	Polski Związek Sportów Wrotkarskich	29	34	37	47	162,1
	Razem	**8 019**	**13 413**	**19 535**	**22 261**	**277,6**

* liczba osób z uprawnieniami trenera

Tabela nr 2
Systemy nadawania licencji trenerskich w polskich związkach sportowych w sportach olimpijskich

Lp.	Związek	Czy Związek przyjął regulamin nadawania uprawnień trenerskich i instruktorskich? (TAK lub NIE)	Czy przyjęto kategorie licencji trenerskich (TAK lub NIE)	Okres ważności licencji	Czy przedłużenie licencji trenerskiej jest uwarunkowane udziałem trenera w doskonaleniu zawodowym? (TAK lub NIE)
1.	Polski Związek Kajakowy	TAK	NIE	4 lata	NIE
2.	Polski Związek Towarzystw Wioślarskich	TAK	NIE	5 lat	NIE
3.	Polski Związek Żeglarski	TAK	TAK	bezterminowo	NIE
4.	Polski Związek Pływacki	TAK	TAK	4 lata	NIE
5.	Polski Związek Zapaśniczy	TAK	NIE	1 rok	NIE
6.	Polski Związek Ciężarów	TAK	TAK	1 rok	NIE
7.	Polski Związek Szermierczy	TAK	NIE	1 rok	NIE
8.	Polski Związek Strzelectwa Sportowego	TAK	TAK	4 lata	TAK
9.	Polski Związek Koszykówki	TAK	TAK	bezterminowo	TAK
10.	Polski Związek Judo	TAK	TAK	1 rok	NIE
11.	Polski Związek Tenisowy	NIE	TAK	1 rok	TAK
12.	Polski Związek Hokeja na Trawie	TAK	TAK	1 rok lub bezterminowo	TAK
13.	Polski Związek Gimnastyczny	TAK	TAK	1 rok	TAK
14.	Polski Związek Bokserski	NIE	NIE	1 rok	NIE
15.	Polski Związek Hokeja na Lodzie	TAK	TAK	2 lata	TAK
16.	Polski Związek Badmintona	NIE	NIE	planowane 2 lata	TAK
17.	Polski Związek Jeździecki	TAK	TAK	3 lata	TAK
18.	Polski Związek Tenisa Stołowego	TAK	NIE	sezon	NIE

Lp.	Związek	Czy Związek przyjął regulamin nadawania uprawnień trenerskich i instruktorskich? (TAK lub NIE)	Czy przyjęto kategorie licencji trenerskich (TAK lub NIE)	Okres ważności licencji	Czy przedłużenie licencji trenerskiej jest uwarunkowane udziałem trenera w doskonaleniu zawodowym? (TAK lub NIE)
19.	Polski Związek Rugby	TAK	TAK	1 rok	TAK
20.	Polski Związek Łuczniczy	TAK	NIE	1 rok	NIE
21.	Polski Związek Pięcioboju Nowoczesnego	TAK	NIE	bezterminowo	NIE
22.	Polski Związek Taekwondo Olimpijskiego	TAK	TAK	1 rok	TAK
23.	Polski Związek Triathlonu	TAK	TAK	1 rok	TAK
24.	Polski Związek Sportów Saneczkowych	TAK	NIE	bezterminowo	TAK
25.	Polski Związek Bobslei i Skeletonu	TAK	TAK	bezterminowo	NIE
26.	Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego	TAK	NIE	sezon	NIE
27.	Polski Związek Golfa	TAK	TAK	rok	TAK
28.	Polski Związek Baseballu i Softballu	TAK	NIE	2 lata	TAK
29.	Polski Związek Karate	TAK	TAK	1 rok	TAK
30.	Polski Związek Piłki Nożnej	TAK	TAK	3 lata	TAK
31.	Polski Związek Sportów Wrotkarskich	TAK	NIE	1 rok	NIE

Tabela nr 3
Uznawalność kwalifikacji trenerskich uzyskanych na Akademiach Wychowania Fizycznego

Lp.	Związek	Czy Związek uznaje uprawnienia trenerskie nabyte podczas studiów w Akademii Wychowania Fizycznego (TAK lub NIE)
1.	Polski Związek Kajakowy	TAK
2.	Polski Związek Towarzystw Wioślarskich	TAK
3.	Polski Związek Żeglarski	TAK
4.	Polski Związek Pływacki	TAK
5.	Polski Związek Zapaśniczy	TAK
6.	Polski Związek Ciężarów	TAK
7.	Polski Związek Szermierczy	TAK
8.	Polski Związek Strzelectwa Sportowego	TAK
9.	Polski Związek Koszykówki	TAK
10.	Polski Związek Judo	TAK
11.	Polski Związek Tenisowy	TAK
12.	Polski Związek Hokeja na Trawie	TAK
13.	Polski Związek Gimnastyczny	TAK
14.	Polski Związek Bokserski	TAK
15.	Polski Związek Hokeja na Lodzie	TAK
16	Polski Związek Badmintona	TAK
17.	Polski Związek Jeździecki	NIE
18.	Polski Związek Tenisa Stołowego	TAK
19	Polski Związek Rugby	TAK
20.	Polski Związek Łuczniczy	TAK
21.	Polski Związek Pięcioboju Nowoczesnego	TAK
22.	Polski Związek Taekwondo Olimpijskiego	TAK
23.	Polski Związek Triathlonu	TAK
24.	Polski Związek Sportów Saneczkowych	TAK
25.	Polski Związek Bobslei i Skeletonu	TAK
26.	Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego	TAK
27.	Polski Związek Golfa	NIE
28.	Polski Związek Baseballu i Softballu	TAK
29.	Polski Związek Karate	TAK
30.	Polski Związek Piłki Nożnej	TAK
31.	Polski Związek Sportów Wrotkarskich	TAK

6.5. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Sportu i Turystyki
6. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
7. Rzecznik Praw Obywatelskich
8. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
9. Przewodniczący Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Przewodniczący Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Przewodniczący Komisji Nauki, Edukacji i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej